

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ

**Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային
ստանդարտներին համապատասխան՝
Ֆինանսական հաշվետվություններ և
անկախ աուդիտորական եզրակացություն**

31 դեկտեմբերի 2021թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

Ֆինանսական հաշվետվություններ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	1
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն	2
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	3
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	4

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1	«ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ՓԲԸ-ի գործունեությունը	5
2	Ընկերության գործառնական միջավայրը	5
3	Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ	6
4	Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Էական գնահատականներ և դատողություններ	18
5	Անցում նոր կամ վերանայված ստանդարտներին և մեկնաբանություններին	21
6	Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	22
7	Հիմնական միջոցներ	28
8	Ոչ նյութական ակտիվներ	29
9	Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր	30
10	Տրամադրված փոխառություններ	30
11	Պաշարներ	31
12	Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	31
13	Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	33
14	Կանոնադրական կապիտալ	34
15	Ակտիվների ապագործարկման պահուստ	34
16	Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	35
17	Պարտավորությունների և վճարների պահուստ	35
18	Հասույթ	36
19	Վաճառքի ինքնարժեք	36
20	Այլ գործառնական եկամուտ	37
21	Ընդհանուր և վարչական ծախսեր	37
22	Իրացման ծախսեր	38
23	Այլ գործառնական ծախսեր	38
24	Ֆինանսական եկամուտ/ծախսեր	38
25	Շահութահարկ	39
26	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ	41
27	Վարկեր և փոխառություններ	42
28	Պայմանական դեպքեր և պարտավորություններ	43
29	Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում	44
30	Կապիտալի կառավարում	48
31	Իրական արժեքի բացահայտումներ	49
32	Ֆինանսական գործիքների ներկայացումն ըստ չափման կատեգորիաների	49
33	Փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդներ և գործարքներ	50
34	Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքեր	52

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Տելեկոմ Արմենիա» ՓԲԸ Տնօրենների խորհրդին և Բաժնետիրոջը

Մեր կարծիքը

Մեր կարծիքով, կից ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում «Տելեկոմ Արմենիա» ՓԲԸ ֆինանսական վիճակն 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև Ընկերության նույն ամսաթվին ավարտված տարվա՝ ֆինանսական արդյունքներն ու դրամական միջոցների հոսքերը ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն (ՖՀՄՍ-ներ):

Աուդիտի առարկան

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են.

- ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունն՝ առ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ը,
- այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը,
- այդ ամսաթվին ավարտված տարվա սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը,
- այդ ամսաթվին ավարտված տարվա դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը, և
- ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականությունն և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Կարծիքի հիմքը

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը նկարագրված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում:

Մենք կարծում ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Անկախություն

Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից թողարկված՝ Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների վարքագրի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտների) («ՀԷՄՍԻ Վարքագիր») սկզբունքների: Մենք կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ այդ պահանջներին և ՀԷՄՍԻ Վարքագրին համապատասխան:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ֆինանսական Հաշվետվությունների Միջազգային Ստանդարտների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս՝ ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե ղեկավարությունը չունի Ընկերությունը լուծարելու կամ Ընկերության գործունեությանը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձինք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է՝ ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները՝ ամբողջությամբ վերցրած, զերծ են խարդախության կամ սխալների հետևանքով առաջացող էական խեղաթյուրումներից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կբացահայտի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով, և համարվում են էական, երբ ողջամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած, կարող են ազդեցություն ունենալ օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՍ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- որոշում և գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվություններում խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումների ռիսկը, մշակում և իրականացնում ենք այդ ռիսկերին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր աուդիտորական կարծիքը արտահայտելու համար: Խարդախության հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացում կամ ներքին հսկողության չարաշահում:

- ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե Շնկերության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ, և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ իրավիճակների վերաբերյալ, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել Շնկերության անընդհատ գործելու կարողության վրա: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մենք պարտավոր ենք մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվություններում համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևավորել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են հանգեցնել նրան, որ Շնկերությունը դադարեցնի անընդհատության սկզբունքով գործունեությունը:
- գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, այդ թվում՝ բացահայտումները և այն, թե արդյոք ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնում են հիմնական գործարքներն ու դեպքերն այնպես, որ ապահովվում է ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Ալեքսեյ Ռուսանով
Տնօրեն

PricewaterhouseCoopers Armenia LLC

1 հունիսի 2022թ.

Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազ, ՀՀ դրամ	Ծնթ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.	31 դեկտեմբերի 2019թ.
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	7	18,207,988	15,582,944
Ոչ նյութական ակտիվներ	8	3,995,028	3,245,753
Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր	9	1,508,569	1,101,396
Վարձակալված ակտիվների օգտագործման իրավունք	26	4,357,890	4,876,297
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	25	4,736,632	5,946,378
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով		183,222	288,936
Տրամադրված ոչ ընթացիկ փոխառություններ	10	6,224,629	-
Հետաձգված ոչ ընթացիկ ծախսեր		94,656	145,815
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ		64,578	64,578
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ		39,373,192	31,252,097
Ընթացիկ ակտիվներ			
Պաշարներ	11	223,831	607,308
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	12	3,477,754	3,491,051
Տրամադրված ընթացիկ փոխառություններ	10	-	19,043,648
Շահութահարկի գծով ընթացիկ կանխավճարներ	25	707,496	141,396
Այլ փոխհատուցվող հարկեր		168,805	197,174
Հետաձգված ընթացիկ ծախսեր		176,491	201,762
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13	215,526	3,567,276
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ		4,969,903	27,249,615
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԱԿՏԻՎՆԵՐ		44,343,095	58,501,712
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Կանոնադրական կապիտալ	14	18,837,709	18,837,709
Զբաղիչված շահույթ		512,847	22,479,767
Այլ պահուստներ		2,825,656	2,825,656
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ		22,176,212	44,143,132
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Ակտիվների ապագործարկման գծով պահուստ	15	1,292,925	1,153,369
Տրամադրված ոչ ընթացիկ երաշխիքներ	28	2,278,000	-
Ոչ ընթացիկ բանկային վարկեր	27	3,506,770	-
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ վարձակալության գծով	26	3,784,065	4,151,479
Ոչ ընթացիկ հետաձգված եկամուտ		34,368	31,527
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		10,896,128	5,336,375
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Առևտրային և այլ ֆինանսական կրեդիտորական պարտքեր	16	6,309,042	4,499,040
Պահուստներ պարտավորությունների և վճարների գծով	17	802	907,321
Տրամադրված ընթացիկ երաշխիքներ	28	390,514	-
Ընթացիկ բանկային վարկեր	27	1,451,203	-
Ընթացիկ պարտավորություններ վարձակալության գծով	26	1,060,540	1,054,036
Ընթացիկ հետաձգված եկամուտ		28,296	33,723
Աշխատավարձի գծով կրեդիտորական պարտքեր		859,677	1,382,186
Ստացված կանխավճարներ		671,894	838,589
Այլ հարկային պարտավորություններ		498,787	307,310
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ		11,270,755	9,022,205
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		22,166,883	14,358,580
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ		44,343,095	58,501,712

Հաստատվել է ստորագրելով 2021 թ. փետրվարի 18-ին

Հայկ Եսայան
 Գլխավոր տնօրեն

Կարեն Գևորգյան
 Ֆինանսական տնօրեն

Տարևիկ Գևորգյան
 Գլխավոր հաշվապահ

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

Հազ. ՀՀ դրամ	Ծնթգ.	2021թ.	2020թ.
Շարժական կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ	18	15,526,846	14,811,487
Ֆիքսված կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ	18	13,697,593	12,269,755
Սարքավորումների իրացումից հասույթ	18	2,349,969	2,344,838
Այլ հասույթ	18	136,106	115,017
Ընդամենը հասույթ		31,710,514	29,541,097
Ծառայությունների ինքնարժեք	19	(19,340,835)	(14,971,242)
Իրացված սարքավորումների ինքնարժեք	19	(2,246,296)	(2,220,152)
Ընդամենը վաճառքի ինքնարժեք		(21,587,131)	(17,191,394)
Համախառն շահույթ		10,123,383	12,349,703
Այլ գործառնական եկամուտ	20	1,953,758	1,339,946
Ընդհանուր և վարչական ծախսեր	21	(3,486,129)	(6,035,970)
Իրացման ծախսեր	22	(3,059,925)	(3,293,747)
Այլ գործառնական ծախսեր	23	(747,358)	(1,009,306)
Գործառնական գործունեությունից շահույթ		4,783,729	3,350,626
Ֆինանսական եկամուտ	24	1,524,306	369,334
Ֆինանսական ծախսեր	24	(1,220,974)	(713,544)
Փոխարժեքային տարբերություններից զուտ (վնաս՝ հանած			
օգուտ)/ օգուտ՝ հանած վնաս		(625,059)	493,149
Շահույթ մինչև հարկումը		4,462,002	3,499,565
Շահութահարկի գծով ծախս	25	(993,105)	(1,209,746)
ՏԱՐՎԱ ՇԱՀՈՒՅԹ		3,468,897	2,289,819
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՏԱՐՎԱ ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔ		3,468,897	2,289,819

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազ. ՀՀ դրամ	Տնթգ.	Կանոնադրական կապիտալ	Զբաղիված շահույթ	Այլ պահուստներ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.					
		18,837,709	22,479,767	2,825,656	44,143,132
Ընդամենը 2020թ. համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
		-	2,289,819	-	2,289,819
Բաշխում նախորդ սեփականատիրոջը	33	-	(4,927,100)	-	(4,927,100)
Մայր ընկերությանը տրված փոխառությունների իրական արժեքով ճանաչման ազդեցությունը					
	10	-	(1,141,436)	-	(1,141,436)
Ֆինանսական երաշխիքի ճանաչում իրական արժեքով					
	28	-	(2,668,514)	-	(2,668,514)
Կապակցված կողմից փոխառության գծով դեբիտորական պարտքի ճանաչում					
	10	-	3,290,311	-	3,290,311
Հայտարարված շահաբաժիններ					
	14	-	(18,810,000)	-	(18,810,000)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.					
		18,837,709	512,847	2,825,656	22,176,212
Ընդամենը 2021թ. համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
		-	3,468,897	-	3,468,897
Մայր ընկերությանը տրված փոխառությունների իրական արժեքով ճանաչման ազդեցությունը					
	10	-	(2,292,170)	-	(2,292,170)
Սեփական կապիտալում արտացոլված գործարքների գծով հետաձգված հարկի ազդեցությունը					
	25	-	506,125	-	506,125
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.					
		18,837,709	2,195,699	2,825,656	23,859,064

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազ. ՀՀ դրամ	Ծնթգ.	2021թ.	2020թ.
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Հաճախորդներից ստացված վճարումներ		31,991,573	33,685,451
Ստացված տոկոսներ		4,393	135,250
Վճարված տոկոսներ		(403,756)	-
Դրամական միջոցներ այլ գործառնական գործունեությունից		2,112,781	265,622
Ծառայությունների մատուցման գծով վճարումներ		(8,077,090)	(12,423,862)
Վճարումներ աշխատակիցներին		(7,324,398)	(8,452,895)
Վճարված շահութահարկ		-	(566,100)
Վճարումներ բյուջե, բացի շահութահարկը		(3,704,099)	(3,458,213)
Պաշարների մատակարարներին վճարումներ		(4,306,355)	(2,400,505)
Գործուղումների համար կատարվող վճարներ		(49,259)	(42,840)
Լյլ գործունեությամբ օգտագործված դրամական միջոցներ		1,441	(585,504)
Չուտ դրամական միջոցներ գործառնական գործունեությունից		10,245,231	6,156,404
Դրամական միջոցների հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում		(6,788,991)	(5,264,563)
Հիմնական միջոցների վաճառքից մուտքեր		1,957,683	141,379
Տրամադրված փոխառությունների դիմաց մարումներ		478,303	19,617,066
Չուտ դրամական միջոցներ ներդրումային գործունեությունից		(4,353,005)	14,493,882
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից			
Ստացված վարկեր		7,058,409	4,941,895
Վարկերի մարում		(2,876,674)	(142,000)
Մայր կազմակերպությանը տրամադրված փոխառություններ		(7,537,928)	(3,676,194)
Բաշխում նախկին սեփականատիրոջը		-	(4,927,100)
Մայր կազմակերպությանը վճարված շահաբաժիններ		-	(17,900,658)
Մայր կազմակերպությանը վճարված շահաբաժինների գծով վճարված շահութահարկ		-	(940,500)
Վարձակալության վճարներ		(1,274,500)	(1,408,686)
Չուտ դրամական միջոցներ ֆինանսական գործունեությունից		(4,630,693)	(24,053,243)
Փոխարժեքային տարբերությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(9,999)	51,207
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ փոփոխություն		1,251,534	(3,351,750)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբին	13	215,526	3,567,276
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջին	13	1,467,059	215,526

1 «ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ՓԲԸ-ի գործունեությունը

«ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Ընկերություն») սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

Ընկերությունը ստեղծվել և իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում: Այն հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ բաժնետոմսերով սահմանափակված պատասխանատվությամբ, և ստեղծվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան:

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության անմիջական մայր ընկերությունն էր «ՎիմպելԿոմ» ՓԲԸ-ն, իսկ վերջնական մայր ընկերությունն էր «VEON Ltd.»-ն (սախկինում՝ «ՎիմպելԿոմ» ԼԹԴ)՝ Նիդեռլանդներում գրանցված իրավաբանական անձ: 2020թ. հոկտեմբերի 28-ին Ընկերության բաժնետոմսերը վաճառվեցին «ԹԻՄ» ՍՊԸ-ին, որը Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված ընկերություն է: 2020թ. նոյեմբերի 16-ին «ՎԵՈՆ Արմենիա» ՓԲԸ-ն վերանվանվեց «ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ՓԲԸ-ի: 2021թ. դեկտեմբերի 30-ին «ԹԻՄ» ՍՊԸ-ն վերակազմակերպվեց «ԹԻՄ» ՓԲԸ-ի:

2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության անմիջական մայր ընկերությունն էր «ԹԻՄ» ՍՊԸ-ն, և Ընկերության վերջնական վերահսկողությունն իրականացնում էին Հայկ և Ալեքսանդր Եսայան եղբայրները:

Հիմնական գործունեությունը. Ընկերության հիմնական գործունեությունը բջջային և ֆիքսված հեռահաղորդակցության ծառայությունների մատուցումն է: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը մատուցում էր հեռահաղորդակցման ծառայություններ «Beeline» ապրանքանիշով:

Համաձայն կանոնադրության՝ Ընկերության կառավարումն իրականացվում է բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի, տնօրենների խորհրդի և Ընկերության գործադիր մարմնի միանձնյա ղեկավարի՝ գործադիր տնօրենի կողմից:

Իրավաբանական հասցեն և գործունեության վայրը. Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, 0014, ք. Երևան, Ազատության պ. 24/1: Ընկերության հիմնական գործունեության վայրը Հայաստանի Հանրապետության տարածքն է:

2 Ընկերության գործառնական միջավայրը

Հայաստանի Հանրապետության տնտեսությունը ցուցաբերում է զարգացող շուկաներին բնորոշ որոշակի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական դաշտը շարունակում է զարգանալ և ենթարկվել հաճախակի փոփոխությունների, ինչպես նաև կարող է ունենալ տարաբնույթ մեկնաբանումներ, տես՝ Ծանոթագրություն 28: Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական միջավայրի վրա էական ազդեցություն ունի Ռուսաստանի Դաշնությունում գործարար ակտիվության մակարդակը, և Ռուսաստանի Դաշնությունից դեպի Հայաստանի Հանրապետություն դրամական միջոցների հոսքերը: Հետևաբար, գործարար շրջանառության անկումը, արժեթղթերի շուկայի անկայունությունը և Ռուսաստանի Դաշնության առջև ծառայած այլ ռիսկերը կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական և կորպորատիվ ոլորտների վրա:

COVID-19. 2020թ. մարտի 11-ին Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը COVID-19-ի բռնկումը որակեց որպես համաշխարհային համավարակ: Ի պատասխան համավարակի՝ Հայաստանի իշխանությունների կողմից ձեռնարկվել են COVID-19-ի տարածման և ազդեցության զսպմանն ուղղված մի շարք միջոցառումներ, ինչպիսիք են՝ ճանապարհորդության արգելքները և սահմանափակումները, կարանտինները, ինքնամեկուսացումը, գործարար գործունեության սահմանափակումները, ընդհուպ ձեռնարկությունների փակումը: Վերոնշյալ միջոցներից մի քանիսը հետագայում մեղմացվել են, սակայն 2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարակի համաշխարհային մակարդակը մնում է բարձր, պատվաստումների մակարդակը համեմատաբար ցածր է, և կա ռիսկ, որ Հայաստանի իշխանությունները լրացուցիչ սահմանափակումներ կկիրառեն հետագա ժամանակաշրջաններում, այդ թվում՝ պայմանավորված վիրուսի նոր տարբերակների ի հայտ գալով:

2 Ընկերության գործառնական միջավայրը (շարունակություն)

2021թ. Հայաստանի տնտեսությունը դրսևորել է համավարակի հաղթահարման դրական դինամիկա. Լեւան դինամիկայի համար նաև նպաստավոր են եղել համաշխարհային տնտեսության վերականգնումը և համաշխարհային ապրանքային շուկաներում գների բարձրացումը: Այդուհանդերձ, Հայաստանում և գլոբալ որոշ շուկաներում գների բարձրացումը նաև նպաստում են Հայաստանում գնաճին:

Ներկայիս տնտեսական իրավիճակի հետագա հետևանքները և Կառավարության ձեռնարկած միջոցառումները դժվար է կանխատեսել, և ղեկավարության ներկայիս ակնկալիքները և գնահատականները կարող են տարբերվել փաստացի արդյունքներից:

Ակնկալվող պարտքային կորուստներ. Ընկերության վարկերի, դեբիտորական պարտքերի և համանման ակտիվների ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման նպատակով Ընկերությունն օգտագործում է հիմնավորելի կանխատեսումային տեղեկատվություն, ներառյալ մակրոտնտեսական ցուցանիշների կանխատեսումներ: Այնուամենայնիվ, ինչպես ցանկացած տնտեսական կանխատեսումներում, այս կանխատեսումների գծով ևս՝ ենթադրությունները և դրանց տեղի ունենալու հավանականությունը բնորոշվում է անորոշության բարձր աստիճանով, ուստի փաստացի արդյունքները կարող են եւայես տարբերվել կանխատեսումներից: Ծանոթագրություն 29-ը տրամադրում է առավել մանրամասն տեղեկատվություն այն մասին, թե ինչպես է Ընկերությունը ներառել կանխատեսումային տեղեկատվությունը իր ԱՊԿ մոդելներում:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ

Պատրաստման հիմունքները. Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (այսուհետ՝ «ՀՀՄՍ») պահանջներին համապատասխան, սկզբնական արժեքի հիմունքով: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական սկզբունքները ներկայացված են ստորև: Այդ սկզբունքները հետևողականորեն կիրառվել են այն բոլոր ժամանակաշրջանների համար, որոնք ներկայացված հաշվետվություններում, եթե այլ բան նշված չէ:

Անընդհատության հիմունք. Ղեկավարության կողմից սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են անընդհատության հիմունքով: Այս դատողությունը կատարելիս ղեկավարությունը հաշվի է առել Ընկերության ֆինանսական դիրքը, ընթացիկ մտադրությունները, գործառնականությունների շահութաբերությունը և ֆինանսական ռեսուրսների հասանելիությունը: Ընկերության ընթացիկ պարտավորությունները գերազանցում են ընթացիկ ակտիվները 5,405,131 հազ. ՀՀ դրամի չափով՝ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 6,300,852 հազ. ՀՀ դրամի չափով):

Առաջիկա 12 ամիսների դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումը ցույց է տալիս, որ Ընկերությունը կկարողանա կատարել իր վճարման պարտավորությունները՝ նախատեսված մարման ժամկետներում: Ընկերությունը կանոնավոր բանակցություններ է վարում մատակարարների հետ՝ ավելի լավ վճարման պայմաններ ստանալու, և բանկերի հետ՝ բարենպաստ պայմաններով վարկեր ներգրավելու ուղղությամբ: Ընկերության քաղաքականությունը ուղղված է տոկոսադրույքների նվազագույնի հասցման և գոյություն ունեցող վարկային պորտֆելի համար արտոնյալ ժամանակահատվածի ստացմանը, ինչով էլ պայմանավորված են 7 տարի մարման ժամկետով 20,122,650 հազ. ՀՀ դրամ ընդհանուր գումարով երկարաժամկետ վարկային պայմանագրերը վերականգնման և զարգացման եվրոպական բանկի, Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի և Ամերիաբանկ ՓԲԸ հետ (Ծանոթագրություն 34):

Այս հանգամանքները, այլ գործոնների հետ միասին, ղեկավարությանը հնարավորություն են տալիս հաստատել, որ Ընկերությունը կշարունակի գործել անընդհատության հիմունքով առնվազն հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսվա ընթացքում, և կատարել իր ֆինանսական պարտավորությունները:

Արտարժույթի փոխարկում. Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթը և Ընկերության հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթն է՝ ՀՀ դրամը:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Դրամական ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթի հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ «ՀՀ ԿԲ») պաշտոնական փոխարժեքով: Գործարքների վճարումները կատարելու և դրամական ակտիվները և պարտավորությունները ՀՀ ԿԲ-ի՝ տարեվերջի պաշտոնական փոխարժեքով Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթի փոխարկելու արդյունքում ստացված՝ արտարժույթի փոխարկումից եկամուտը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Տարեվերջի փոխարժեքով փոխարկումը չի կիրառվում ոչ դրամական հոդվածների նկատմամբ, որոնք չափվում են սկզբնական արժեքով: Արտարժույթով արտահայտված և իրական արժեքով չափված ոչ դրամական հոդվածները փոխարկվում են իրական արժեքի որոշման ամսաթվի դրությամբ հաստատված փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված և իրական արժեքով չափվող ոչ դրամական հոդվածների վրա արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը գրանցվում է որպես իրական արժեքի շահույթի կամ վնասի մաս: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված մնացորդների փոխարկման համար օգտագործվող հիմնական փոխարժեքներն են՝ 1 ԱՄՆ դոլար = 480.14 ՀՀ դրամ, 1 Եվրո = 542.61 ՀՀ դրամ, 1 ՌԴ ռուբլի = 6.42 ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 1 ԱՄՆ դոլար = 522.59 ՀՀ դրամ, 1 Եվրո = 641.11 ՀՀ դրամ, 1 ՌԴ ռուբլի = 7.02 ՀՀ դրամ):

Հիմնական միջոցներ. Հիմնական միջոցները ներկայացվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկման պահուստը, եթե վերջինս պահանջվում է: Հիմնական միջոցները ներառում են հետագայում որպես հիմնական միջոց օգտագործման նպատակով կառուցվող ակտիվները:

Հետագա ծախսերը համապատասխանաբար ընդգրկվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքում կամ ճանաչվում են որպես առանձին ակտիվ, միայն այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ հիմնական միջոցների համապատասխան միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Ընկերություն և վերջինիս արժեքը կարող է արժանահավատորեն չափվել: Վերանորոգման և պահպանման գծով ընթացիկ ծախսումները ծախսագրվում են, երբ դրանք տեղի են ունենում:

Հիմնական միջոցների միավորների խոշոր հիմնամասերի կամ բաղադրիչների փոխարինման ծախսումները կապիտալացվում են, իսկ փոխարինված մասը դուրս է գրվում:

Յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ղեկավարությունը գնահատում է, թե արդյոք առկա է հիմնական միջոցների արժեզրկման հատկանիշ: Եթե որևէ նման հատկանիշ գոյություն ունի, ղեկավարությունը գնահատում է փոխհատուցվող գումարը, որը որոշվում է որպես հետևյալ երկու արժեքներից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը, և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է տարվա շահույթում կամ վնասում: Նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջաններում ակտիվի համար ճանաչված արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է (անհրաժեշտության դեպքում), եթե տեղի են ունեցել գնահատումներում փոփոխություններ, որոնք կիրառվել են՝ որոշելու համար ակտիվի օգտագործման արժեքը կամ իրական արժեքը՝ հանած վաճառքի ծախսերը:

Հիմնական միջոցների օտարումից շահույթը կամ վնասը որոշվում է որպես դրանց իրացումից ստացված հասույթի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և ճանաչվում է տարվա շահույթում կամ վնասում այլ գործառնական եկամուտների կամ ծախսերի հոդվածում:

Մաշվածություն. Հողի և անավարտ շինարարության համար մաշվածություն չի հաշվարկվում: Հիմնական միջոցների այլ միավորների մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդի կիրառմամբ՝ բաշխելով դրանց սկզբնական արժեքը մինչև մնացորդային արժեքը՝ օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում:

Օգտակար ծառայության ժամկետ՝
արտահայտված տարիներով

Շենքեր	20
Փոխանցող հարմարանքներ	20
Սարքավորումներ	6-10
Ավտոմեքենաներ և տրանսպորտային միջոցներ	5
Հարմարանքներ և կցամասեր	10
Այլ	6-10

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Ակտիվի մնացորդային արժեքն այն գնահատված գումարն է, որը Ընկերությունը ներկա պահին կստանար ակտիվի օտարումից՝ հանած օտարման գնահատված ծախսումները, եթե ակտիվն արդեն լիներ դրա օգտակար ծառայության վերջում ակնկալվող տարիքի և վիճակի: Ակտիվների մնացորդային արժեքները և օգտակար ծառայության ժամկետները վերանայվում և անհրաժեշտության դեպքում ճշգրտվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Ոչ նյութական ակտիվներ. Ընկերության ոչ նյութական ակտիվները ունեն որոշակի օգտակար ծառայության ժամկետ և հիմնականում ներառում են կապիտալացված համակարգչային ծրագրային ապահովումը, արտոնագրերը, ապրանքանիշերն ու լիցենզիաները:

Ձեռք բերված համակարգչային ծրագրային ապահովումը, արտոնագրերը և ապրանքանիշերը կապիտալացվում են դրանց ձեռք բերման և օգտագործման համար կատարված ծախսերի հիման վրա:

Ոչ նյութական ակտիվները ամորտիզացվում են գծային մեթոդի կիրառմամբ՝ օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում:

	<u>Օգտակար ծառայության ժամկետ՝ արտահայտված տարիներով</u>
Համակարգչային ծրագրային լիցենզիաներ	9.5
Այլ լիցենզիաներ	Թույլտվության գործողության ժամկետը, բայց ոչ ավել, քան 10 տարի
Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	9.5

Արժեզրկվելիս, ոչ նյութական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև հետևյալ արժեքներից առավելագույնը՝ օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը:

Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր. Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր են համարվում վարձակալված ակտիվների բարելավման համար կատարված կապիտալ ծախսերը: Դրանք մաշեցվում են իրենց օգտակար ծառայության կամ վարձակալության ժամկետի ընթացքում, եթե վերջինս ավելի կարճ է:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում. Մաշվածության և ամորտիզացիայի ենթակա ակտիվները դիտարկվում են արժեզրկման հայտանիշների առկայության տեսանկյունից, երբ իրադարձությունները կամ հանգամանքների փոփոխությունները վկայում են այն մասին, որ հաշվեկշռային արժեքը չի կարող փոխհատուցվել: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է այն չափով, ըստ որի ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը: Ընկերությունը, իրական արժեքը որոշելիս, օգտագործում է գեղչված դրամական միջոցների հոսքերի մոդելը՝ օգտագործելով ղեկավարության կողմից պատրաստված բիզնես ծրագրերով կանխատեսվող դրամական միջոցների հոսքերը: Եական դատողությունները, որոնք օգտագործվում են ակտիվների փոխհատուցվող արժեքը որոշելիս, բացահայտված են Ծանոթագրություն 4-ում: Ոչ ֆինանսական ակտիվների՝ նախորդ ժամանակահատվածներում արձանագրված արժեզրկումը վերանայվում է հնարավոր վերականգնման տեսանկյունից յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Ֆինանսական գործիքներ. հիմնական չափման մոտեցումները: Իրական արժեքը այն գինն է, որը չափման ամսաթվի դրությամբ կստացվեր ակտիվի վաճառքից կամ կվճարվեր պարտավորության դիմաց, շուկայի մասնակիցների միջև բնականոն գործարքի արդյունքում: Իրական արժեքի ամենաարժանահավատ վկայությունն է հանդիսանում ակտիվ շուկայում գնանշվող գինը: Ակտիվ շուկան այն շուկան է, որում շարունակական հիմունքով տեղի են ունենում ակտիվի կամ պարտավորության հետ կապված գործարքները՝ անհրաժեշտ գնային տեղեկատվություն ապահովելու համար բավարար հաճախականությամբ և ծավալով:

Ակտիվ շուկայում շրջանառվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափվում է որպես առանձին ակտիվի կամ պարտավորության գնանշվող շուկայական գնի և Ընկերության կողմից պահվող գործիքների քանակության արտադրյալ: Նշվածը տեղի է ունենում նույնիսկ այն դեպքում, երբ շուկայի սովորական օրական առքուվաճառքի ծավալը բավարար չէ այդ քանակությունը կլանելու համար, և մեկ գործարքում դիրքը վաճառելու հայտի ներկայացումը կարող է ազդել գնանշվող գնի վրա:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Գնահատման մեթոդները, ինչպիսիք են գեղչված դրամական հոսքերի մոդելները կամ վերջերս կատարված «պարզած ձեռքի հեռավորության գործարքները» կամ ներդրման օբյեկտ հանդիսացող կազմակերպությունների ֆինանսական տվյալների ստացման վրա հիմնված մոդելները, օգտագործվում են որոշելու այն ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը, որոնց համար արտաքին շուկայական գնանշման տեղեկատվությունը հասանելի չէ: Իրական արժեքի գնահատումների վերլուծությունը կատարվում է ըստ իրական արժեքի հիերարխիայում մակարդակի, հետևյալ կերպ՝ (i) մակարդակ 1՝ չափումներ ակտիվ շուկայում նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների գնանշվող գներով (չճշգրտվող), (ii) մակարդակ 2՝ չափման գնահատման մեթոդներ, որոնցում ակտիվի կամ պարտավորության համար բոլոր էական ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն (գներ) կամ անուղղակիորեն (գների հիման վրա ստացված) դիտելի են, (iii) մակարդակ 3՝ գնահատումներ, որոնք հիմնված չեն բացառապես շուկայի դիտելի տվյալների վրա (այն է՝ գնահատման համար անհրաժեշտ են նշանակալի ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ):

Գործարքի հետ կապված ծախսումները լրացուցիչ ծախսումներն են, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական գործիքի ձեռքբերմանը, թողարկմանը կամ օտարմանը: Լրացուցիչ ծախսումն այն ծախսումն է, որը կազմակերպությունը չէր կրի, եթե գործարքը տեղի չունենար: Գործարքի հետ կապված ծախսումները ներառում են գործակալներին (ներառյալ՝ որպես վաճառքի գործակալ հանդես եկող աշխատակիցներին), խորհրդատուներին, միջնորդներին, դիլերներին վճարված միջնորդավճարները և կոմիսիոն վճարները, կարգավորող մարմինների և արժեթղթերի փոխանակման գործակալությունների կողմից գանձումները, սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ կապված հարկերը և վճարները: Գործարքի հետ կապված ծախսումները չեն ներառում պարտատոմսերի հավելավճարները և գեղչերը, ֆինանսական ծախսերը, ներքին վարչական կամ պահպանման ծախսերը:

Ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական գործիքը գնահատվել է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած հիմնական գումարի մարումները, գումարած հաշվեգրված տոկոսները և ֆինանսական ակտիվների համար՝ հանած ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով ցանկացած նվազեցում: Հաշվեգրված տոկոսները ներառում են սկզբնական ճանաչման ժամանակ գործարքի հետ կապված հետաձգված ծախսումների և հավելավճարի կամ գեղչի ամորտիզացիան՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Հաշվեգրված տոկոսային եկամուտը և հաշվեգրված տոկոսային ծախսը, ներառյալ հաշվեգրված արժեկտրոնը և ամորտիզացված գեղչը կամ հավելավճարը (ներառյալ՝ առաջացման պահին հետաձգված վճարները, եթե կան այդպիսիք) առանձին չեն ներկայացվում և ներառվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության համապատասխան հոդվածի հաշվեկշռային արժեքում:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը համապատասխան ժամանակահատվածի կտրվածքով տոկոսային եկամտի կամ տոկոսային ծախսի բաշխման այնպիսի մեթոդ է, որը հանգեցնում է հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ կիրառվող հաստատուն պարբերական տոկոսադրույքի (արդյունավետ տոկոսադրույք): Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի գործողության ակնկալվող ժամկետի կամ համապատասխան դեպքերում ավելի կարճ ժամանակահատվածի համար գնահատված դրամական միջոցների ապագա վճարումները կամ ստացվելիք գումարները (չներառելով ապագա պարտքային կորուստները) գեղչում է ճշգրիտ մինչև ֆինանսական գործիքի զուտ հաշվեկշռային արժեքը: Արդյունավետ տոկոսադրույքը գեղչում է փոփոխական տոկոսադրույք ունեցող գործիքների դրամական միջոցների հոսքերը մինչև հաջորդ տոկոսադրույքի վերագնանշման ամսաթիվը, բացառությամբ այն պարզապես վճարի կամ գեղչի, որն արտացոլում է գործիքում սահմանված լողացող տոկոսադրույքի կամ շուկայական դրույքներով չսահմանված այլ փոփոխականների նկատմամբ վարկային սփրեղը: Այդպիսի պարզապես վճարները կամ գեղչերն ամորտիզացվում են գործիքի ողջ գործողության ակնկալվող ժամանակահատվածի ընթացքում: Ներկա արժեքի հաշվարկումը ներառում է պայմանագրի կողմերի միջև վճարված կամ ստացված բոլոր վճարները, որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասն են կազմում: Գնված կամ սկզբնավորված վարկային առումով արժեգրված (POCI) ֆինանսական ակտիվների սկզբնական ճանաչման ժամանակ ակտիվների համար արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է՝ հաշվի առնելով պարտքային ռիսկը, այսինքն. հաշվարկվում է սկզբնական ճանաչման ժամանակ ակնկալվող դրամական հոսքերի հիման վրա, և ոչ թե պայմանագրային դրամական հոսքերի հիման վրա:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Ֆինանսական գործիքների սկզբնական ճանաչում. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով: Բոլոր մյուս ֆինանսական գործիքները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ ճշգրտված գործարքի հետ կապված ծախսումներով: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ իրական արժեքի լավագույն վկայությունն է գործարքի գինը: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ շահույթ կամ վնաս ճանաչվում է միայն այն ժամանակ, երբ կա իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև տարբերություն, որը կարող է ապացուցվել միևնույն գործիքում դիտելի ընթացիկ շուկայական այլ գործարքներով կամ գնահատման մեթոդով, որի ելակետային տվյալները ներառում են միայն դիտելի շուկայական տվյալները: Սկզբնական ճանաչումից հետո ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային գործիքների գծով ճանաչվում է ակնկալվող պարտքային կորուստ անմիջապես հանգեցնելով հաշվապահական վնասի:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում և հետագա չափում. Գնահատման կատեգորիաները: Ֆինանսական ակտիվները դասակարգելիս Ընկերությունը կիրառում է չափման հետևյալ կատեգորիաները՝ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով և ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: Պարտքային ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը և հետագա չափումը կախված է (i) ակտիվների համապատասխան պորտֆելի կառավարման համար նախատեսված ընկերության բիզնես մոդելից և (ii) ակտիվի դրամական հոսքերի բնութագրից:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում և հետագա չափում. Բիզնես մոդել: Բիզնես մոդելն արտացոլում է այն մեթոդը, որի միջոցով Ընկերությունը կառավարում է իր ակտիվները՝ դրամական հոսքերի հավաքագրման նպատակով. արդյո՞ք Ընկերության նպատակն է՝ (i) ակտիվներից հավաքագրել բացառապես պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը («ակտիվների պահում պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման նպատակով»), թե (ii) ակտիվներից հավաքագրել և՛ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը, և՛ ակտիվների վաճառքից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը («ակտիվների պահում պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման և վաճառքի նպատակով»), կամ, եթե (i) կամ (ii) պարբերությունները կիրառելի չեն, ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են «այլ» բիզնես մոդելի և չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Բիզնես մոդելը որոշվում է ակտիվների խմբի համար (պորտֆելի մակարդակով), հիմնվելով այն գործողությունների բոլոր պատշաճ ապացույցների վրա, որոնք Ընկերությունը մտադիր է իրականացնել գնահատման ամսաթվի դրությամբ առկա պորտֆելի համար սահմանված նպատակին հասնելու համար:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում և հետագա չափում. դրամական միջոցների հոսքերի բնութագրերը. Եթե բիզնես մոդելը նախատեսում է ակտիվների պահում պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի ստացման կամ պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի և վաճառքի համար, ապա Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերն իրենցից ներկայացնում են միայն մայր գումարի և տոկոսի վճարումներ: Պարունակվող ածանցյալ գործիքներով ֆինանսական ակտիվները դիտարկվում են ամբողջ ծավալով՝ որոշելու, թե արդյոք նրանց դրամական միջոցների հոսքերը համապատասխանում են միայն մայր գումարի և տոկոսի վճարումների հատկանիշներին: Նման գնահատումն իրականացնելիս՝ Ընկերությունը հաշվի է առնում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը համապատասխանում են բազային վարկային համաձայնագրին, այսինքն՝ տոկոսները ներառում են միայն պարտքային ռիսկը, փողի ժամանակային արժեքը, այլ բազային պարտքային ռիսկերը և շահույթի մարժան:

Այն դեպքերում, երբ պայմանագրային պայմաններն առաջացնում են ռիսկի ենթարկվածություն կամ անկայունություն, որն անհամատեղելի է վարկավորման բազային մեխանիզմի հետ, ֆինանսական ակտիվը դասակարգվում և չափվում է իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Միայն մայր գումարի և տոկոսի վճարումների գնահատումը կատարվում է ակտիվի սկզբնական ճանաչման ժամանակ և հետագայում այն չի վերանայվում:

Ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգում. Ֆինանսական գործիքները վերադասակարգվում են միայն այն դեպքում, երբ ընդհանուր առմամբ փոփոխվում է պորտֆելը կառավարող բիզնես մոդելը: Վերադասակարգումը կիրառվում է առաջընթաց կերպով՝ առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբից՝ բիզնես մոդելի փոփոխությունից հետո: Ընկերությունը ընթացիկ կամ համեմատական ժամանակահատվածում չի փոխել իր բիզնես մոդելը և վերադասակարգում չի կիրառել:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում. ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատված պահուստ. Ընկերությունը կանխատեսումային հիմունքով գնահատում է ամորտիզացված արժեքով չափվող և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների, ինչպես նաև վարկային պարտավորությունների և ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերի գծով հնարավոր ակնկալվող պարտքային կորուստները: Ընկերությունը գնահատում է պարտքային գործիքների հետ կապված ակնկալվող պարտքային կորուստը և ճանաչում է կորստի պահուստը հաշվետու յուրաքանչյուր ամսաթվի դրությամբ: Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատումը արտացոլում է. i) անաչառ և հավանականությամբ կշռված գումարը, որը որոշվում է հնարավոր արդյունքների տիրույթի գնահատման միջոցով. (ii) փողի ժամանակային արժեքը, և (iii) տեղի ունեցած իրադարձությունների, ընթացիկ պայմանների և կանխատեսվող ապագա տնտեսական պայմանների վերաբերյալ ողջ հիմնավոր և հավաստի տեղեկությունները, որոնք հաշվետու ամսաթվի դրությամբ հասանելի են առանց անհարկի միջոցների և ռեսուրսների ծախսման:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային գործիքները, առևտրային դեբիտորական պարտքերը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվում են՝ նվազեցված ակնկալվող պարտքային կորուստի պահուստի չափով: Վարկային պարտավորությունների և ֆինանսական երաշխիքների համար ակնկալվող պարտքային կորուստի համար առանձին պահուստը ճանաչվում է որպես պարտավորություն ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքով չափվող պարտքային գործիքների համար ամորտիզացված արժեքի փոփոխությունները, զուտ ակնկալվող պարտքային կորուստի պահուստի չափը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում՝ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքով չափվող պարտքային գործիքների գծով օգուտ՝ հանած վնաս:

Ընկերությունը կիրառում է ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի չափման պարզեցված մոտեցում (պահուստների մատրիցա) իր առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք ներառում են չմարված դեբիտորական պարտքերը (պայմանագրային ակտիվները): Պահուստների ժամկետայնությունը հիմնված է պարտքային կորուստների պատմական փորձի վրա՝ առևտրային դեբիտորական պարտքերի ամբողջական ժամկետի ընթացքում և ճշգրտվում է ըստ կանխատեսումների գնահատման: Կանխատեսումների գնահատումը ներառում է մակրոտնտեսական գործոններ, ինչպիսիք են ՀՆԱ-ն և գործազրկության մակարդակը: Ընկերությունը դեֆոլտի մակարդակի գծով չի կիրառում կանխատեսումների գնահատման ճշգրտումներ, եթե պարտքային կորուստների գծով մակրոտնտեսական գործոնների և Ընկերության պատմական փորձի միջև չկա հարաբերակցություն: Պահուստների ժամկետայնությունը վերանայվում է ամեն եռամսյակ:

Մնացած ֆինանսական ակտիվների համար Ընկերությունը կիրառում է պարտքային ռիսկերի էական փոփոխման գնահատման մոդելը: Արժեզրկման կորուստները ներկայացվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ արդյունքի մասին հաշվետվությունում՝ «Այլ գործառնական ծախսեր» տողում:

Դեբիտորական պարտքերի նկատմամբ հաշվեզրված տույժերը, տուգանքները և տոկոսները ներառվում են արժեզրկման պահուստի կազմի մեջ: Խմբային սկզբունքով արժեզրկման դրույքաչափերը վերանայվում են եռամսյակային պարբերականությամբ՝ դեբիտորական հաշիվների հավաքագրելիության հիման վրա: Խմբային հիմունքով արժեզրկման դրույքաչափերը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ. և 31 դեկտեմբերի 2020թ. ներկայացված են Ծանոթագրություն 12-ում:

Եթե ամորտիզացված արժեքով պահվող արժեզրկված ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերանայվում են բանակցությունների արդյունքում կամ մեկ այլ ձևով վերափոխվում են կողմի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, ապա արժեզրկումը չափվում է՝ օգտագործելով մինչև պայմանների վերափոխումը սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը: Վերածնակերպվող ակտիվը ապաճանաչվում է և նոր ակտիվը ճանաչվում է իր իրական արժեքով, միայն այն դեպքում, եթե ակտիվի ռիսկերը և հատույցները էականորեն փոխվել են: Սա սովորաբար հաստատվում է սկզբնական դրամական միջոցների հոսքերի և նոր ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի ներկա արժեքների միջև էական տարբերության առկայությամբ:

Եթե հաջորդող ժամանակաշրջանում արժեզրկումից կորստի գումարը նվազում է և այդ նվազումը կարելի է անկողմնակալ կերպով կապել արժեզրկման ճանաչումից հետո տեղի ունեցած դեպքին, ապա անցյալում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է՝ ճշգրտելով պահուստային հաշիվը տարվա շահույթի կամ վնասի միջոցով:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվների դուրսագրում. Ֆինանսական ակտիվները ամբողջությամբ կամ մասամբ դուրս են գրվում այն ժամանակ, երբ Ընկերությունը սպառել է դրանց վերականգնման բոլոր գործնական հնարավորությունները և եզրակացրել է, որ չկան այդպիսի ակտիվների վերականգնման հիմնավորված ակնկալիքներ: Վերականգնման հիմնավորված ակնկալիքների բացակայության հիմնական հայտանիշ է հանդիսանում վերջնաժամկետի լրանալը: Դուրսագրումն իրենից ներկայացնում է ակտիվի ապաճանաչում: Ընկերությունը կարող է դուրս գրել դեռևս հարկադիր բռնագանձման գործընթացում գտնվող ֆինանսական ակտիվները, այն դեպքում, երբ Ընկերությունը փորձում է բռնագանձել պայմանագրային պարտավորության գումարները՝ առանց վերականգնման ողջամիտ ակնկալիքի:

Ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչում. Ընկերությունը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ. (ա) ակտիվը մարվել է կամ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցրել են իրենց ուժը կամ (բ) Ընկերությունը փոխանցել է ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի նկատմամբ իրավունքները կամ կնքել է ակտիվների փոխանցման պայմանագիր, միաժամանակ (i) փոխանցելով ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր Էական ռիսկերն ու հատույցները կամ (ii) չփոխանցելով և նաև չպահպանելով ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր Էական ռիսկերն ու հատույցները, սակայն չպահպանելով նաև ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Վերահսկողությունը համարվում է պահպանված, եթե մյուս կողմը գործնականում չի կարող ակտիվն ամբողջությամբ վաճառել չփոխկապակցված երրորդ կողմի՝ առանց վաճառքի վրա լրացուցիչ սահմանափակումներ դնելու անհրաժեշտության:

Ֆինանսական պարտավորությունների չափման կատեգորիաները. Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես հետագայում ամորտիզացված արժեքով չափվող, բացառությամբ. (i) իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններից: Այս դասակարգումը վերաբերում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքներին, առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններին (օրինակ, արժեթղթերի կարճ դիրքեր), պայմանական հատուցմանը, որը բիզնեսի միավորման ժամանակ ճանաչվում է ձեռք բերողի կողմից և սկզբնական ճանաչման պահին որպես այդպիսիք սահմանված այլ ֆինանսական պարտավորություններին; և (ii) ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի և փոխատվության հանձնառություններին:

Ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչում. Ֆինանսական պարտավորություններն ապաճանաչվում են դրանց մարման պարագայում (այսինքն, երբ պարտավորությունը կատարվում է, կամ պայմանագրով նշված պարտավորությունը դադարում է կամ սպառվում է դրա իրականացման ժամկետը):

Ֆինանսական գործիքների հաշվանցում. Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվանցվում են և զուտ գումարը ներկայացվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում միայն այն դեպքում, երբ առկա է ճանաչված գումարները հաշվանցելու համար իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և կա մտադրություն կամ մարելու զուտ արժեքը, կամ էլ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը: Դիտարկվող հաշվանցման իրավունքը (ա) չպետք է կախված լինի ապագա իրադարձությունից և (բ) պետք է իրավաբանական ուժ ունենա բոլոր հետևյալ հանգամանքներում՝ (i) բնականոն գործունեության ընթացքում, (ii) դեֆոլտի դեպքում և (iii) անվճարունակության կամ սնանկության դեպքում:

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր. Առևտրային դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, իսկ հետագա չափումը իրականացվում է ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառմամբ:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ. Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են առձեռն դրամական միջոցները, բանկերում պահվող ցպահանջ ավանդները և այլ կարճաժամկետ բարձր իրացվելիություն ունեցող ներդրումները՝ երեք ամիս կամ դրանից պակաս սկզբնական մարման ժամկետով: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառմամբ:

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, երբ գործընկերը կատարում է պայմանագրով նախատեսված իր պարտավորությունները: Հետագա չափումն իրականացվում է ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

3 Հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ. Ընկերությունը վարձակալում է տարբեր գրասենյակային տարածքներ, հող և շենքեր սարքավորումների տեղակայման համար: Պայմանագրերում կարող են ներառվել և՛ բաղկացուցիչներ, որոնք հանդիսանում են վարձակալության պայմանագրեր, և՛ բաղադրիչներ, որոնք վարձակալության պայմանագրեր չեն հանդիսանում: Ընկերությունը պայմանագրային հատուցումը բաշխում է վարձակալության բաղադրիչների և այն բաղադրիչների միջև, որոնք վարձակալություն չեն հանդիսանում հիմք ընդունելով այդ բաղադրիչների առանձնացված գործարքի հարաբերական գինը:

Վարձակալության պայմանագրերից առաջացած ակտիվները սկզբնական ճանաչման պահին չափվում են իրենց ներկա արժեքով:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքով, որը ներառում է.

- վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական չափման գումարը,
- վարձակալության վճարումները, որոնք կատարվել են վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ մինչ այդ ամսաթիվը, հանած ստացված վարձակալության խրախուսումները,
- ցանկացած սկզբնական ուղղակի ծախսումները,
- վարձակալության պայմանագրով ակտիվի նախատեսված վիճակը վերականգնելու համար պահանջվող ծախսումները:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները, որպես կանոն, ամորտիզացվում են գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի կամ վարձակալության ժամկետի ընթացքում՝ կախված նրանից, թե որն ավելի շուտ կավարտվի: Եթե Ընկերությունը գնման օպցիոնն իրագործելու բավարար չափով վստահություն ունի, այն օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը ամորտիզացնում է հիմնական ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Ընկերությունն օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների ամորտիզացիան հաշվարկում է գծային մեթոդով դրանց գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, մասնավորապես.

Օգտագործման իրավունքի տեսակ

Օգտակար ծառայության ժամկետ`
արտահայտված տարիներով

Հող` սարքավորումների տեղակայման համար	8
Շենքեր` սարքավորումների տեղակայման համար	8
Գրասենյակային տարածքներ	3

Վարձակալության գծով պարտավորություններ. Վարձակալության պայմանագրերից բխող պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման պահին չափվում են ներկա արժեքով: Վարձակալության գծով պարտավորությունները ներառում են հետևյալ վարձակալության վճարների գույք ներկա արժեքը.

- հաստատուն վճարներ (ներառյալ, ըստ էության, հաստատուն վճարումները) հանած ստացման ենթակա վարձակալության խրախուսումները,
- վարձակալության փոփոխուն վճարները, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքաչափից և սկզբնապես չափվում են օգտագործելով մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ գործող ինդեքսը կամ դրույքաչափը,
- վարձակալության պայմանագրերը դադարեցնելու համար տուգանքների վճարները, եթե վարձակալության ժամկետը արտացոլում է Ընկերության կողմից այդ օպցիոնի իրագործումը:

Վարձակալության երկարաձգման և դադարեցման օպցիոնները նախատեսված են Ընկերության մի շարք պայմանագրերում: Այս պայմաններն օգտագործվում են Ընկերության գործունեության մեջ օգտագործվող ակտիվները կառավարելիս առավելագույն գործառնական ճկունություն ապահովելու համար: Պարտավորության գնահատումը ներառում է նաև վարձակալության վճարներ, որոնք կկատարվեն որպես երկարաձգման օպցիոնների իրագործման մաս, եթե բավարար վստահություն կա, որ վարձակալությունը կերկարաձգվի:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Վարձակալության վճարները գեղչվում են՝ օգտագործելով վարձակալության պայմանագրով ենթադրվող տոկոսադրույքը: Եթե այս դրույքաչափը հնարավոր չէ հետադարձաբար որոշել, ինչը, որպես կանոն, տեղի է ունենում Ընկերության մոտ առկա վարձակալության պայմանագրերի դեպքում, ապա Ընկերությունն օգտագործում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, որը այն դրույքաչափն է, որով Ընկերությունը կարող էր համանման ժամանակահատվածում և համանման ապահովությամբ ներգրավել փոխառու միջոցներ, որոնք անհրաժեշտ կլինեին համանման տնտեսական պայմաններում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի արժեքին համարժեք ակտիվ ձեռք բերելու համար:

Լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը որոշելու համար Ընկերությունը.

- հնարավորության դեպքում, որպես նախնական տեղեկատվություն օգտագործում է վերջերս երրորդ անձի կողմից ստացված ֆինանսավորման վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ճշգրտում է այն, հաշվի առնելով ֆինանսավորումը ստանալու պահից հետո տեղի ունեցած ֆինանսավորման պայմանների փոփոխությունները,
- օգտագործում է ձևավորման այնպիսի մոտեցում, որի դեպքում հաշվարկը սկսվում է առանց ռիսկի տոկոսադրույքից, որը ճշգրտվում է պարտքային ռիսկի չափով, և
- կատարում է ճշգրտումներ հաշվի առնելով վարձակալության պայմանագրի առանձնահատկությունները, օրինակ, վարձակալության ժամկետը, երկիրը, արժույթը և ապահովությունը:

Վարձակալության վճարները բաժանվում են պարտավորությունների հիմնական գումարի և ֆինանսական ծախսերի: Ֆինանսական ծախսերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում վարձակալության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում՝ յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանի պարտավորության մնացորդի վրա հաստատուն պարբերական տոկոսադրույքն ապահովելու համար:

Շահութահարկ. Շահութահարկը ներկայացվում է ֆինանսական հաշվետվություններում համաձայն օրենսդրության, որն, ըստ Էուրոյան, գործում է կամ ուժի մեջ է մտել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ: Շահութահարկի գծով ծախսը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից և ճանաչվում է տարվա շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այն ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտում կամ անմիջապես սեփական կապիտալում, քանի որ վերաբերում է այնպիսի գործարքների, որոնք տվյալ կամ այլ ժամանակաշրջանում ճանաչվում են այլ համապարփակ եկամտում կամ անմիջապես սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկն այն գումարն է, որը ենթակա է վճարման կամ հարկային մարմիններից փոխհատուցման և վերաբերում է ընթացիկ կամ նախորդ ժամանակաշրջանների հարկվող շահույթներին կամ վնասներին: Շահութահարկից տարբերվող այլ հարկերը, ճանաչվում են գործառնական ծախսերում:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվեկշռային պարտավորության մեթոդը հետագա տարիներին փոխանցվող հարկային վնասի և ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առկա են ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակով օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները և հարկային նպատակով օգտագործվող արժեքները համեմատելիս: Համաձայն սկզբնական ճանաչման վերաբերյալ բացառության, հետաձգված հարկը չի գրանցվում այն ժամանակավոր տարբերությունների դեպքում, երբ ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական ճանաչումը կատարվում է այնպիսի գործարքում, որը չի հանդիսանում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում և որը սկզբնապես գրանցվելիս, ազդեցություն չունի ո՛չ հաշվապահական, և ո՛չ էլ հարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային մնացորդները չափվում են կիրառելով հարկային դրույքները, որոնք, ըստ Էուրոյան, գործում են կամ ուժի մեջ են մտել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ և որոնք ակնկալվում է կիրառել այն ժամանակահատվածներում, երբ ժամանակավոր տարբերությունները հակադարձվեն կամ նախորդ ժամանակաշրջաններից բերված հարկային վնասն օգտագործվի:

Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և նախորդ ժամանակաշրջաններից բերված հարկային վնասի մասով հետաձգված հարկային ակտիվը գրանցվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել նվազեցումները:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք հաշվանցել ընթացիկ հարկային ակտիվները ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց և, երբ հետաձգված շահութահարկի ակտիվներն ու պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկվող անձից կամ տարբեր հարկատուներից, որտեղ կա մնացորդները զուտ հիմունքով կարգավորելու մտադրություն:

Անորոշ հարկային դիրքեր. Ընկերության անորոշ հարկային դիրքերը գնահատվում են ղեկավարության կողմից յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Շահութահարկի գծով պարտավորությունները հաշվի են առնվում այն դեպքում, երբ ղեկավարությունը գտնում է, որ լրացուցիչ հարկային պարտավորությունների առաջացման հավանականությունը ավելի մեծ է, քան դրանց բացակայությունը, եթե Ընկերության հարկային գործունեությունը վիճարկվի հարկային մարմինների կողմից: Գնահատումը հիմնված է այն հարկային օրենքների և համապատասխան իրավական ակտերի մեկնաբանությունների վրա, որոնք, ըստ էության, գործում են կամ ուժի մեջ են մտել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, ինչպես նաև նմանատիպ հարցերի շուրջ ցանկացած հայտնի դատական կամ այլ որոշումների վրա: Տուգանքների, տոկոսների և հարկերի, բացառությամբ շահութահարկի, գծով պարտավորությունները ճանաչվում են ղեկավարության կողմից՝ հիմք ընդունելով հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ պարտավորությունների մարման համար պահանջվող ծախսերի լավագույն գնահատականը:

Շահութահարկի անորոշության գծով ճշգրտումները՝ բացառությամբ տույժերի և տուգանքների, արտացոլվում են շահութահարկի գծով ծախսերում: Շահութահարկի անորոշության գծով ճշգրտումները՝ կապված տույժերի և տուգանքների հետ, արտացոլվում են համապատասխանաբար ֆինանսական ծախսերի և այլ զուտ շահույթների/(վնասների) կազմում:

Ավելացված արժեքի հարկ. Վաճառքին վերաբերող ավելացված արժեքի հարկը ենթակա է վճարման հաճախորդներին ապրանքների հանձնման կամ ծառայությունների մատուցման ժամանակ: Գնմանը վերաբերող ԱԱՀ-ը սովորաբար հաշվանցվում է վաճառքին վերաբերող ԱԱՀ-ի դիմաց, ԱԱՀ-ի հարկային հաշիվը ստանալուց և հաստատելուց հետո: Հարկային մարմինները թույլատրում են ԱԱՀ-ը հաշվարկել զուտ հիմունքով: Վաճառքին և գնումներին վերաբերող ԱԱՀ-ի գումարները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են համախառն հիմունքով և առանձին բացահայտվում են որպես ակտիվ և պարտավորություն: Դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման համար պահուստ ստեղծելու դեպքում արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է պարտապանի համախառն գումարում, ներառյալ ԱԱՀ-ը:

Պաշարներ. Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է «առաջինը մուտք, առաջինը ելք» սկզբունքով: Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ենթադրվող գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսումները:

Կանխավճարներ. Կանխավճարները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանելով արժեզրկման համար պահուստը: Կանխավճարները դասակարգվում են որպես ոչ ընթացիկ, երբ կանխավճարին վերաբերող ապրանքներն ու ծառայությունները ակնկալվում է ստանալ մեկ տարի հետո կամ երբ կանխավճարը վերաբերում է այնպիսի ակտիվի, որը սկզբնական ճանաչման ժամանակ կդասակարգվի որպես ոչ ընթացիկ: Ակտիվներ ձեռք բերելու գծով կանխավճարները փոխանցվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ Ընկերությունը ստանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողություն և հավանական է, որ ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Ընկերություն:

Այլ կանխավճարները ծախսագրվում են շահույթի կամ վնասի կազմում, երբ կանխավճարի հետ կապված ապրանքը կամ ծառայությունը ստացվում է: Եթե կա այնպիսի հայտանիշ, որ կանխավճարին վերաբերող ակտիվները, ապրանքները կամ ծառայությունները չեն ստացվի, ապա կանխավճարի հաշվեկշռային արժեքը համապատասխանաբար դուրս է գրվում և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է տարվա շահույթում կամ վնասում:

Կանոնադրական կապիտալ. Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Լրացուցիչ ծախսերը, որոնք անմիջականորեն վերագրելի են նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, սեփական կապիտալում ցույց են տրվում որպես ստացված մուտքերից նվազեցում՝ հարկումից հետո: Իրական արժեքի այն մասը, որը գերազանցում է թողարկված բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, սեփական կապիտալում գրանցվում է որպես էմիսիոն եկամուտ:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Այլ պահուստներ. Այլ պահուստները ներկայացված են Հայաստանի Հանրապետության «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի համապատասխան ստեղծված չբաշխվող պահուստային հիմնադրամով: Պահուստային հիմնադրամն օգտագործվում է Ընկերության կորուստները ծածկելու, ինչպես նաև Ընկերության պարտատոմսերը մարելու և բաժնետոմսերը հետ գնելու համար, եթե Ընկերության շահույթը և այլ միջոցները դրա համար չեն բավարարում: Պահուստային հիմնադրամը չպետք է Ընկերության կանոնադրական կապիտալի 15%-ից պակաս լինի:

Պահուստներ պարտավորությունների և վճարների համար. Պարտավորությունների և վճարների գծով պահուստները անորոշ ժամանակով կամ գումարով ոչ ֆինանսական պարտավորություններ են: Դրանք հաշվեգրվում են, երբ Ընկերությունը, որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի իրավաբանորեն սահմանված կամ ենթադրվող պարտավորություն և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք, ինչպես նաև հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել պարտավորության չափը: Պահուստները գնահատվում են՝ ելնելով ծախսերի ներկա արժեքից, որն, ինչպես ակնկալվում է, կպահանջվի պարտավորության մարման համար՝ զեղչված մինչև հարկումը տոկոսադրույքով, որն արտացոլում է տվյալ պարտավորությունների գծով գումարների և ռիսկերի ներկա արժեքը: Ժամանակի ընթացքում պահուստի աճը ճանաչվում է որպես տոկոսային ծախս:

Ակտիվների ապագործարկման պահուստ. Ակտիվի ապամոնտաժման համար գնահատվող անհրաժեշտ ծախսերը (ակտիվների ապագործարկման պահուստը) ավելացվում են ակտիվի սկզբնական արժեքին ձեռք բերման պահին կամ վերջինիս օգտագործման որոշակի փուլում: Երբ պարտավորությունը մարելու համար անհրաժեշտ տնտեսական օգուտների արտահոսքի գնահատված ժամկետների կամ գումարների, ինչպես նաև զեղչման դրույքի փոփոխության արդյունքում անհրաժեշտություն է առաջանում կարգավորել գոյություն ունեցող ապագործարկման պահուստի չափը, ապա փոփոխվում է նաև պահուստին համապատասխանող ակտիվի սկզբնական արժեքը:

Հատուցումներ աշխատակիցներին. Աշխատավարձը, պետական կենսաթոշակային և Հայաստանի Հանրապետության սոցիալական ապահովության ֆոնդերին հատկացումները, տարեկան վճարովի արձակուրդը, հիվանդության պատճառով բացակայությունը և պարգևավճարները հաշվեգրվում են այն տարում, երբ տվյալ հատուցումները որոշող համապատասխան ծառայությունները մատուցվել են Ընկերության աշխատակիցների կողմից: Պետական կենսաթոշակային և սոցիալական ապահովության ֆոնդերին հատկացումներից բացի, Ընկերությունը չունի կենսաթոշակային կամ համանման այլ վճարումներ կատարելու իրավական պարտավորություն:

Հասույթի ճանաչում. Ընկերության եկամտի աղբյուր են հանդիսանում ձայնային ծառայությունների մատուցումը, տվյալների փոխանցման ծառայությունները և անլար կապի լայնածավալ ծառայությունների ու լայնաշերտ ինտերնետի հասանելիության միջոցով այլ հեռահաղորդակցման ծառայությունները, ինչպես նաև սարքավորումների և պարագաների վաճառքը: Ապրանքներն ու ծառայությունները կարող են տրամադրվել առանձին կամ ծառայությունների համակցված փաթեթով:

Եթե պայմանագրի արդյունքը չի կարող արժանահավատ որոշվել, ապա պայմանագրային հասույթը ճանաչվում է կատարված պայմանագրային ծախսերի չափով, որոնք կարող են փոխհատուցվել:

Ծառայությունների վաճառքից ստացված հասույթ. Ծառայությունների վաճառքից ստացված հասույթը իր մեջ ներառում է գնորդների հետ կնքած պայմանագրերով նախատեսված եթերաժամից ստացված հասույթը և հաշվարկների կանխավճարային համակարգի շրջանակներում, ամսեկան բաժանորդային վճարը, փոխկապակցման ծառայությունից հասույթը, ռոումֆինգի գծով հասույթը և այլ ծառայությունները: Լրացուցիչ ծառայությունները ներառում են կարճ հաղորդագրություններ (SMS), մուլտիմեդիային հաղորդագրություններ (MMS), համարի որոշում, զանգի սպասարկում, տվյալների փոխանակում, բջջային ինտերնետ, ներբեռնվող կոնտենտ և այլ ծառայություններ: Լրացուցիչ կոնտենտային ծառայություններից հասույթը արտացոլվում է՝ հանած համապատասխան ծախսերը, երբ Ընկերությունը հանդիսանում է որպես գործակալ կոնտենտ-պրովայդերների համար կամ առանց համապատասխան ծախսերի, երբ Ընկերությունը հանդիսանում է որպես գործարքի հիմնական պարտավորությունները կրող կողմ:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Սահմանված ժամանակահատվածով ծառայություններից, ներառյալ ֆիքսված սակագնային պլանները և ամսական բաժանորդագրությունները, ստացված հասույթը, որպես կանոն, ճանաչվում է հավասարապես ժամանակի ընթացքում: Սակագնային պլաններից ստացված հասույթը, որոնց համար վճարումը գանձվում է փաստացի օգտագործման դիմաց, ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ դրանց օգտագործման աստիճանով: Որոշ սակագնային պլաններ հաճախորդներին հնարավորություն են տալիս հաջորդ ժամանակահատված փոխանցել չօգտագործված ծառայությունները: Այդ սակագնային պլաններից ստացված հասույթը, որպես կանոն, հավասարապես ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում՝ ըստ դրանց օգտագործման աստիճանի: Մի քանի ծառայությունների բաղադրիչներ ներառող պայմանագրերի (ինչպես օրինակ՝ ձայնը, տեքստը, տվյալները) համար հասույթը բաշխվում է առանձին վաճառքի գնի հիման վրա: Այդ ծառայությունների առանձին վաճառքի գինը որոշվում է հաշվի առնելով այն գինը, որը գանձվում է այն գնորդներից, ովքեր վճարում են ծառայության համար ըստ օգտագործման աստիճանի:

Սկզբնական վճարումները, ներառյալ ակտիվացման կամ կապի վճարները, հավասարապես ճանաչվում են պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում: Անորոշ ժամկետով պայմանագրերի (որպես կանոն՝ կանխավճարային պայմանագրերը) դեպքում սկզբնական վճարումներից հասույթը ճանաչվում է բաժանորդի գոյության միջին տևողության ընթացքում:

Այլ օպերատորներից ստացված հասույթը՝ ներառյալ միջցանցային միացումների և ռուսմինգի վճարը, ճանաչվում է պայմանագրային գնի հիման վրա՝ հանած ծավալի համար նախատեսված ենթադրյալ հետընթաց զեղչերը: Կուտակված փորձն օգտագործվում է զեղչերի գնահատման և տրամադրման համար: Ծառայությունների վաճառքից ստացված ողջ հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում:

Սարքավորումների և պարագաների վաճառք. Սարքավորումներն ու պարագաները սովորաբար հաճախորդներին վաճառվում են առանձին կամ ծառայությունների փաթեթների հետ միասին: Ծառայությունների փաթեթների հետ միասին վաճառքի դեպքում հասույթը բաշխվում է համամասնորեն՝ ելնելով առանձին վաճառքի և ծառայությունների փաթեթի գնից:

Բջջային կապի սարքավորումների և պարագաների վաճառքից ստացված հասույթը ճանաչվում է, երբ սարքավորումը վաճառվում է բաժանորդին կամ եթե այն վաճառվում է միջնորդի միջոցով, երբ միջնորդը սարքի նկատմամբ վերահսկողություն է սահմանել, և միջնորդն իրավունք չունի այն վերադարձնել: Ֆիքսված կապի սարքավորումների վաճառքից ստացված հասույթը չի ճանաչվում այնքան ժամանակ, քանի դեռ այդ սարքավորումների տեղադրումն ու փորձարկումն ավարտված չէ, և սարքավորումը չի ընդունվել գնորդի կողմից:

Սարքավորումների և պարագաների վաճառքից ստացված ողջ հասույթը ճանաչվում է ժամանակի որոշակի պահին:

Պայմանագրի գծով մնացորդներ. Դեբիտորական պարտքերը և պայմանագրերի գծով ակտիվները հիմնականում դասվում են այն միջոցների շարքին, որոնք ձեռք են բերվում գործակալների, կապի այլ օպերատորների և հետվճարային կապի սակագնային պլան ունեցող հաճախորդների կատարած վճարումների արդյունքում: Պայմանագրերի գծով ակտիվները տեղափոխվում են դեբիտորական պարտքեր, երբ իրավունքները դառնում են անվերապահ, որը սովորաբար տեղի է ունենում այն ժամանակ, երբ Ընկերությունը գնորդին ներկայացնում է հաշիվ-ապրանքագիր:

Պայմանագրի գծով պարտավորությունները գլխավորապես դասվում են չփոխհատուցվող դրամական միջոցների շարքին, որոնք ձեռք են բերվել կանխավճարային համակարգով ֆիքսված կամ փաստացի օգտագործման դիմաց վճարվող սակագնային պլան ունեցող գնորդներից: Պայմանագրերի գծով պարտավորությունները ներկայացված են որպես «Յետաձգված եկամուտ» և «Ստացված կանխավճարներ»՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: «Յետաձգված եկամտի» մնացորդները տարվա սկզբում ճանաչվել են որպես հասույթ տարվա ընթացքում:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթներ (շարունակություն)

Դրամական միջոցների հավաքագրման մեթոդ հանդիսացող կանխավճարային քարտերի իրացումը արտացոլվում է բաժանորդներից ստացված կանխավճարների տեսքով՝ ապագայում մատուցվող ծառայությունների համար և հետաձգվում է մինչև այն պահը, երբ հաճախորդը օգտագործի իրեն հասանելի եթերաժամը: Կանխավճարային քարտերը կարող են լինել անժամկետ, սակայն նրանց գործունեության ժամանակաշրջանը սահմանափակվում է օրենսդրությամբ: չօգտագործված կանխավճարային մնացորդները գումարվում են ծառայությունների մատուցումից ստացված հասույթին՝ ակնկալվող կանխավճարային մնացորդի հիման վրա, որի ժամկետը կլրանա՝ չօգտագործված մնալով:

Գնորդների ներգրավմանն ուղղված ծախսումներ. Գնորդների հետ պայմանագիր կնքելուն ուղղված որոշ լրացուցիչ ծախսումներ («գնորդների ներգրավմանն ուղղված ծախսումներ») ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես հետաձգված ծախսեր: Որպես կանոն, նման ծախսերը, վերաբերում են վարձատրությանը, որը վճարվել է երրորդ կողմերին՝ դիլերներին ու սեփական անձնակազմին և ամորտիզացվում են գծային մեթոդի կիրառմամբ՝ բաժանորդի գոյության միջին տևողության ընթացքում: Ընկերությունը կիրառում է գնորդների ներգրավմանն ուղղված ծախսումների համար նախատեսված գործնական պարզեցումներ, որոնց համար մաշվածությունը 12 ամսից ավելի կարճ կլինի: Նման ծախսերը գլխավորապես վերաբերում են երրորդ կողմի դիլերներին վճարվող միջնորդավճարներին՝ գնորդի կանխավճարային հաշվի ավելացման և քարտերի վաճառքի դեպքում:

Բաժանորդի գոյության միջին տևողություն. Դեկավարությունը գնահատում է բաժանորդի գոյության միջին տևողությունը հասույթի (օրինակ, սկզբնական վճարումների միջոցով), անորոշ ժամկետով պայմանագրերի և գնորդների ներգրավմանն ուղղված ծախսումների միջոցով: Բաժանորդի գոյության միջին տևողությունը հաշվարկվում է վիճակագրության, մասնավորապես՝ տարբեր սեգմենտների (ինչպիսիք են բջջային և ֆիքսված հեռախոսակապի, կանխավճարային և հետվճարային) բաժանորդների արտահոսքի ցուցանիշների հիման վրա:

Թողարկումից հետո ֆինանսական հաշվետվությունների փոփոխություն. Թողարկումից հետո այս ֆինանսական հաշվետվությունների ցանկացած փոփոխություն պահանջում է Ընկերության ղեկավարության հաստատումը, ով լիազորել է այս ֆինանսական հաշվետվությունների թողարկումը:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Էական գնահատականներ և դատողություններ

Ընկերությունը կատարում է գնահատականներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների և հաջորդ ֆինանսական տարվա ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վրա: Գնահատականներն ու դատողությունները շարունակական կերպով վերանայվում են և հիմնված են ղեկավարության փորձի և այլ գործոնների վրա, ինչպիսիք են հետագա իրադարձությունների ակնկալիքները, որոնք առկա պայմաններում տրամաբանական են համարվում: Գնահատականներից բացի, ղեկավարությունը կատարում է նաև որոշակի այլ դատողություններ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման գործընթացում:

Դատողությունները, որոնք առավել նշանակալի ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված արժեքների վրա, և գնահատականները, որոնք կարող են հիմք հանդիսանալ հաջորդ ֆինանսական տարվա ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքներում նշանակալի ճշգրտման համար, հետևյալն են.

Հարկային օրենսդրություն. Հայաստանի Հանրապետության հարկային և մաքսային օրենսդրությունը ենթակա են տարբեր մեկնաբանումների (տե՛ս Ծանոթագրություն 28):

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների սկզբնական ճանաչում. Բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունը գործարքի մեջ է մտնում իր կապակցված կողմերի հետ: ՖՀՄՍ 9-ը պահանջում է ֆինանսական գործիքների սկզբնական ճանաչում՝ հիմնված նրանց իրական արժեքի վրա: Դատողությունը կիրառվում է որոշելու, թե արդյոք գործարքները գնահատված են շուկայական կամ ոչ շուկայական տոկոսադրույքներով, երբ չկա ակտիվ շուկա այդպիսի գործարքների համար: Դատողության համար հիմք է հանդիսանում նմանատիպ գործարքների գնահատումը չկապակցված կողմերի հետ և արդյունավետ տոկոսադրույքով վերլուծությունները: Կապակցված կողմերի հաշվեկշռի պայմաններն ու դրույթները բացահայտվում են Ծանոթագրություն 33-ում:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Էական գնահատականներ և դատողություններ (շարունակություն)

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում. Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը նշանակալի գնահատական է, որի ստացման համար օգտագործվում է չափման մեթոդաբանություն, մոդել և մուտքային տվյալներ: Հետևյալ բաղադրիչներն ունենում են զգալի ազդեցություն ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի վրա. ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և դեֆոլտի հավանականությունը: Եթե կանխատեսվող ժամանակահատվածում (2022-2026թթ.) (2020թ.՝ 2021-2027թթ.) ազատ դրամական միջոցների հոսքերը նվազեն 10%-ով (2020թ.՝ 10%-ով), ապա տրամադրված փոխառությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստը բարձր կլինի 406,300 հազ. ՀՀ դրամով (2020թ.՝ Էապես չի փոխվի): Եթե դեֆոլտի հավանականությունն ավելի բարձր լինի 10%-ից (2020թ.՝ 10%-ից), ապա տրամադրված փոխառությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստը կմեծանա 140,422 հազ. ՀՀ դրամի չափով (2020թ.՝ կմեծանա 654,871 հազ. ՀՀ դրամի չափով):

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում: 2021թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ղեկավարությունը հայտնաբերել է հիմնական միջոցների, ոչ նյութական ակտիվների և օգտագործման իրավունքի ակտիվների գծով հնարավոր արժեզրկման հայտանիշներ: Որոշելու համար՝ արդյոք պետք է ճանաչվի արժեզրկում, թե ոչ, կատարվել է արժեզրկման թեստ՝ հիմք ընդունելով օգտագործման արժեքի (ՉԴՀ մոդել) մեթոդը: Դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումներում օգտագործված հաշվարկները հիմնված են 2022թ.-ին ղեկավարության կողմից հաստատված ֆինանսական բյուջեի վրա: Հետագա տարիների դրամական հոսքերը (2023-2026թթ. և վերջնական ժամանակահատվածը) հիմնված էին ղեկավարության կողմից պատրաստված երկարաժամկետ կանխատեսման վրա՝ հիմք ընդունելով մատուցվող համանման ծառայությունների ծավալի միտումները: Այսպես ժամանակաշրջանների գները որոշվել են շուկայի միտումների հիման վրա (ձայնային կապի ՄԲՄՀ-ի նվազում և տվյալների փոխանցման գծով ՄԲՄՀ-ի աճ, մեծածախ հատույթի զարգացում, ֆիքսված հեռախոսակապի անկում, և այլն)՝ հաշվի առնելով նաև գնաճի կանխատեսումները:

Այսպես դրամական միջոցների հոսքերը մինչ ընթացիկ արժեքը գեղջելու ժամանակ օգտագործվել է 15,10% գեղջի դրույքաչափ՝ մինչև հարկումը: Երկարաժամկետ աճի տեմպը՝ 2.7%, օգտագործվել է 2026թ. հետո ընկած ժամանակահատվածների համար: Չեղջի տոկոսադրույքը սկզբում որոշվել է ԱՄՆ դոլարով՝ հիմնվելով մինչև 2046թ. ժամկետայնությամբ ԱՄՆ գանձապետական պարտատոմսերի առանց ռիսկի տոկոսադրույքի վրա՝ ճշգրտված ռիսկի հավելավճարի չափով բաժնային արժեթղթերում ներդրումների ավելացման ռիսկով և Ընկերությանը բնորոշ համակարգային ռիսկով: Բաժնային ներդրումների շուկայական ռիսկի հավելավճարը կազմում է 5,5%: Չափի ռիսկի հավելավճարը սահմանվել է 3.21% մակարդակում՝ հիմք ընդունելով Ընկերության չափի համար Duff & Phelps Տարեգրքի տվյալները: Կապիտալի միջին կշռված արժեքը հիմնված է ոլորտի սեփական կապիտալ/պարտք հարաբերակցության վրա: Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթով (ՀՀ դրամ) արտահայտված գեղջի տոկոսադրույքը ճշգրտվում է՝ Հայաստանում և ԱՄՆ-ում գնաճի երկարաժամկետ կանխատեսման հիման վրա:

Ստորև ներկայացված են հիմնական ենթադրությունները, որոնց հիման վրա որոշվել է օգտագործման արժեքը և որոնց նկատմամբ փոխհատուցվող գումարը ցուցաբերում է առավել զգայունություն:

	2022 – 2026թթ.
Տվյալների տարանցման մեծածախ ծառայություններից հատույթ (արտասահմանյան հաճախորդներ), մլն. ՀՀ դրամ	3.8-ից մինչև 5.6 մլն ՀՀ դրամ աճ 2022-2026թթ. ընթացքում
Շարժական կապ – հաճախորդների բազայի տարեկան աճ 2022թ.-ից, %	2.8%
Շարժական կապ – ՄԲՄՀ տարեկան աճ 2022թ.-ից, %	2.1%
Ֆիքսված ինտերնետ կապ – հաճախորդների բազայի տարեկան աճ 2022թ.-ից, %	2.8%
Ֆիքսված ինտերնետ կապ – ՄԲՄՀ տարեկան աճ 2022թ.-ից, %	5.0%

Ղեկավարության հաշվարկները հաստատել են ոչ ընթացիկ ոչ ֆինանսական ակտիվների համար արժեզրկման բացակայությունը:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Էական գնահատականներ և դատողություններ (շարունակություն)

Հաջորդ աղյուսակում ներկայացված են ստորև ներկայացված հիմնական ենթադրությունների հավանական փոփոխությունների նկատմամբ արժեզրկման թեստի զգայունության վերլուծության տվյալները: Ստորև բերված աղյուսակի համարները ներկայացնում են Ընկերության համար օգտագործման արժեքի չափի վրա հավանական ազդեցությունը (ՉԴՀ մոդելի արդյունք):

	Օգտագործման արժեքի վրա ազդեցությունը
Տվյալների տարանցման մեծածախ ծառայություններից հասույթի նվազում 10%-ով	(981,470)
Շարժական կապ – հաճախորդների բազայի աճի տեմպի նվազում 2%-ով	(9,932,300)
Շարժական կապ – ՄԲՄՅ տարեկան աճի նվազում 2%-ով	(10,003,840)
Ֆիքսված ինտերնետ կապ – հաճախորդների բազայի աճի տեմպի նվազում 3%-ով	(5,220,460)
Ֆիքսված ինտերնետ կապ – ՄԲՄՅ տարեկան աճի նվազում 3%-ով	(5,106,780)

Վերոհիշյալ ենթադրությունների փոփոխությունները չեն հանգեցնի ոչ ֆինանսական ոչ ընթացիկ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի փոփոխության:

Տրամադրված երաշխիքի իրական արժեքի չափում: 2020թ.-ին Ընկերությունը երաշխիք է տրամադրել հօգուտ իր անմիջական մայր ընկերության (Ծանոթագրություն 28): ԱՄՆ դոլարով արտահայտված բանկային վարկի ընդհանուր գումարը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել է 10,851,434 հազ. ՀՀ դրամ (31 դեկտեմբերի 2020թ. ` 16,521,400 հազ. ՀՀ դրամ): Երաշխիքը ճանաչվել է իրական արժեքով և ճանաչման ամսաթվին կազմել է 2,668,514 հազ. ՀՀ դրամ (իրական արժեքի չափման մանրամասները բացահայտված են ծանոթագրություն 31-ում), հետագա չափումից հետո (գծային մեթոդով ամորտիզացիա) այն կազմել է 1,907,669 հազ. ՀՀ դրամ: Երաշխիքի գնահատման վերաբերյալ ղեկավարության հիմնական դատողությունները վերաբերում են երաշխավորված վարկի մարման առաջնահերթությանը, զեղչի տոկոսադրույքին (8.0% ԱՄՆ դոլարով արտահայտված վարկի համար) և երաշխավորված վարկի գործողության ժամանակահատվածում ազատ դրամական միջոցների հոսքերի գումարներին: Եթե կանխատեսվող ժամանակահատվածում (2022-2030թթ.) ազատ դրամական միջոցների հոսքերը 10% -ով ցածր լինեն, ապա տրամադրված երաշխիքի իրական արժեքը Էապես չի փոխվի:

Երկարաձգման և դադարեցման օպցիոններ. Երկարաձգման և դադարեցման օպցիոնները ներառված են Ընկերության հիմնական միջոցների մի շարք վարձակալական պայմանագրերում: Դրանք օգտագործվում են Ընկերության գործունեության ընթացքում օգտագործվող ակտիվների կառավարման առումով գործառնական ճկունությունն առավելագույնի հասցնելու համար: Վարձակալության ժամկետը որոշելիս ղեկավարությունը հաշվի է առնում բոլոր փաստերն ու հանգամանքները, որոնք տնտեսական խթան են ստեղծում երկարաձգման օպցիոնի կիրառման կամ դադարեցման օպցիոնի չկիրառման համար: Երկարաձգման օպցիոնները (կամ դադարեցման օպցիոնին հաջորդող ժամանակահատվածները) ներառվում են վարձակալության ժամկետում միայն այն դեպքում, եթե կա ողջամիտ համոզվածություն, որ վարձակալության ժամկետը կերկարաձգվի (կամ չի դադարեցվի): Որոշակի վարձակալությունների համար ղեկավարությունը դիտարկել է Ընկերությանը հասանելի վաղաժամկետ դադարեցման օպցիոնները:

Սա առավելապես կիրառելի է այն դեպքերում, երբ վարձակալած շինություններում տեղակայված սարքավորումների օգտակար ծառայության ժամկետը պակաս է վարձակալության պայմանագրի տևողությունից: Վարձակալության պայմանագրերի վաղաժամկետ դադարեցումը Ընկերության համար չի հանգեցնում որևէ Էական լրացուցիչ պարտավորությունների կամ ծախսերի:

Հիմնական միջոցների և ոչ կյուբական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետները և դրանց վերանայումը: 2021 թվականի ընթացքում Ընկերությունը վերանայել է հիմնական միջոցների և ոչ կյուբական ակտիվների որոշ խմբերի օգտակար ծառայության ժամկետները: Մալուխային ցանցի օգտակար ծառայության ժամկետները ավելացվել են 6-ից մինչև 20 տարի, իսկ շարժական հեռահաղորդակցության սարքավորումների օգտակար ծառայության ժամկետները` 7 տարուց մինչև 9,5 տարի` դրա օգտագործման փաստացի օրինաչափությունը արտացոլելու համար, հիմք ընդունելով ղեկավարության կողմից կատարված հետահայաց վերլուծությունը: Շարժական հեռահաղորդակցության սարքավորումների հետ օգտագործվող ոչ կյուբական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետը նույնպես ավելացվել է 4-ից մինչև 9,5 տարի` համապատասխանեցնելով սարքավորումների օգտակար ծառայության ժամկետներին, որոնց դրանք վերաբերում են:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Էական գնահատականներ և դատողություններ (շարունակություն)

Հիմնական միջոցների և ոչ կյուբական ակտիվների օգտակար ծառայության վերանայումը հանգեցրել է մաշվածության և ամորտիզացիայի նվազմանը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար՝ համապատասխանաբար 1,255,368 և 1,345,416 հազ. ՀՀ դրամով:

Եթե գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները 10%-ով տարբերվեին դեկավարության գնահատականներից, ապա 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար մաշվածության վրա ազդեցությունը կկազմեր 323,570 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 506,642 հազ. ՀՀ դրամ):

5 Անցում նոր կամ վերանայված ստանդարտներին և մեկնաբանություններին

COVID 19-ով պայմանավորված վարձավճարների գծով արտոնություններ. ՖՀՄՍ 16-ի փոփոխություն (թողարկվել է 2020 թ. մայիսի 28-ին, ուժի մեջ է մտնում 2020թ. հունիսի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Փոփոխությամբ վարձակալներին տրվում է հայեցողական հնարավորություն՝ որոշելու, թե արդյոք COVID 19-ով պայմանավորված վարձավճարների գծով արտոնությունները հանդիսանում են վարձակալության պայմանների փոփոխություն: Վարձակալները կարող են իրենց հայեցողությամբ վարձավճարների գծով արտոնությունների չափումը իրականացնել այնպես, ինչպես եթե դրանք չհանդիսանային վարձակալության պայմանների փոփոխություն: Գործնական նպատակահարմարությամբ պայմանավորված այս լուծումը վերաբերում է միայն այն վարձավճարների գծով արտոնություններին, որոնք ուղղակիորեն հանդիսանում են COVID-19 համավարակի հետևանք, և միայն այն դեպքում, եթե բավարարված են հետևյալ բոլոր պայմանները. վարձավճարներում փոփոխությունները հանգեցնում են վարձակալության դիմաց հատուցման այնպիսի վերանայման, որ այն ըստ էության հավասար լինի, կամ չգերազանցի վերանայումից անմիջապես առաջ վարձակալության դիմաց հատուցման գումարը. վարձավճարների ցանկացած նվազեցում ազդում է միայն 2021թ. հունիսի 30-ից ոչ ուշ վճարման ենթակա վճարումների վրա. և վարձակալության այլ պայմանների մեջ տեղի չեն ունենում Էական փոփոխություններ:

Ընկերությունը վարձատուների հետ համաձայնություն է ձեռք բերել գույքի վարձակալության շրջանակներում վարձակալության վճարի տարբեր գիշումների վերաբերյալ, և չի կիրառում գործնական նպատակահարմարությունը:

Ստորև թվարկված վերանայված ստանդարտների կիրառումը Ընկերության համար պարտադիր է՝ սկսած 2021թ. հունվարի 1-ից, սակայն դրանք Էական ազդեցություն չեն ունեցել Ընկերության վրա.

Բազային տոկոսադրույքի (IBOR) բարեփոխում. ՖՀՄՍ 9-ի, ՀՀՄՍ 39-ի, ՖՀՄՍ 7-ի, ՖՀՄՍ 4-ի և ՖՀՄՍ 16-ի փոփոխություններ - Փուլ 2 (թողարկված են 2020թ. օգոստոսի 27-ին և ուժի մեջ են մտնում 2021թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար):

Փուլ 2-ի ուղղումներն ուղղված են բարեփոխումների ներդրման արդյունքում ի հայտ եկող հարցերի լուծմանը, ներառյալ այն հարցերի, որոնք վերաբերում են մեկ բազային տոկոսադրույքի փոխարինմանը այլընտրանքայինով: Փոփոխությունները վերաբերում են հետևյալ ոլորտներին.

- *Բազային տոկոսադրույքի բարեփոխումից բխող դրամական միջոցների պայմանագրային հոսքերի որոշման հիմքում ընկած փոփոխությունների մշակում.* («IBOR բարեփոխում»): Ամորտիզացված արժեքով չափման ենթակա գործիքների համար, փոփոխություններով նախատեսված է, որ գործնական նպատակահարմարությունից ելնելով, կազմակերպությունները IBOR-ի բարեփոխման արդյունքում պայմանագրային դրամական հոսքերի որոշման հիմքի փոփոխությունը պետք է հաշվարկեն արդյունավետ տոկոսադրույքի արդիականացման միջոցով, օգտագործելով ՖՀՄՍ 9-ի B5.4.5 պարբերության ուղեցույցը: Հետևաբար, այդ ժամանակ շահույթ կամ վնաս չի ճանաչվել: Այս գործնական նպատակահարմարությունը կիրառելի է միայն այդպիսի փոփոխության նկատմամբ և այնքանով, որքանով այն անհրաժեշտ է որպես IBOR բարեփոխման ուղղակի հետևանք, և նոր հիմքը տնտեսապես համարժեք է նախորդ հիմքին: ՖՀՄՍ 9-ի ներդրման ժամանակավոր արտոնությունից օգտվող ապահովագրողները նույնպես պետք է առաջնորդվեն նույն գործնական նպատակահարմարությամբ: Նաև փոփոխվել է ՖՀՄՍ 16-ը, ըստ որի վարձակալներից պահանջվում է նույն գործնական նպատակահարմարությամբ առաջնորդվել վարձակալության պայմանագի այն փոփոխությունները հաշվառելիս, որոնք IBOR բարեփոխման արդյունքում հանգեցնում են ապագա վարձակալական վճարների որոշման հիմքի փոփոխության:

5 Անցում նոր կամ վերանայված ստանդարտներին և մեկնաբանություններին (շարունակություն)

- *Հեջավորման հարաբերություններում պայմանագրով չսահմանված ռիսկի բաղադրիչների 1-ին փուլի գծով փոփոխությունների համար սահմանված արտոնությունների ավարտի ամսաթիվը.* փուլ 2-ի փոփոխությունների համաձայն կազմակերպություններից պահանջվում է հեռանկարում դադարեցնել 1-ին փուլի արտոնությունները պայմանագրով չսահմանված ռիսկի բաղադրիչների նկատմամբ նշված երկու ամսաթվերից առավել վաղ ամսաթվի դրությամբ. պայմանագրով չսահմանված ռիսկի բաղադրիչում փոփոխության կատարման ամսաթիվ, կամ հեջավորման հարաբերությունների դադարեցման ամսաթիվ: 1-ին փուլի փոփոխությունները չեն սահմանում ռիսկի բաղադրիչների ավարտի ամսաթիվը:
- *Հեջավորման հաշվառմանը ներկայացվող հատուկ պահանջների կիրառումից լրացուցիչ ժամանակավոր բացառություններ.* 2-րդ փուլի փոփոխությունները նախատեսում են հեջավորման հաշվառման՝ ՀՀՄՍ 39 և ՖՀՄՍ 9-ով սահմանված հատուկ պահանջների կիրառման լրացուցիչ ժամանակավոր արտոնություններ հեջավորման հարաբերությունների նկատմամբ, որոնք անմիջական ազդեցություն են կրել IBOR բարեփոխման արդյունքում:
- *IBOR բարեփոխմանը վերաբերող լրացուցիչ բացահայտումներ համաձայն ՖՀՄՍ 7-ի.* Փոփոխությունները սահմանում են հետևյալ տեղեկատվության բացահայտման պահանջներ. (i) ինչպես է կազմակերպությունը կառավարում այլընտրանքային բազային տոկոսադրույքների անցումը. առաջընթացը և անցումից բխող ռիսկերը. (ii) քանակական տեղեկատվություն անցմանը նախապատրաստվող ածանցյալ և ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքների վերաբերյալ՝ տարանջատված ըստ նշանակալից բազային տոկոսադրույքների. (iii) IBOR բարեփոխման արդյունքում ռիսկերի կառավարման ռազմավարության ցանկացած փոփոխության նկարագրություն:

IBOR բարեփոխումների ազդեցությունը. Տարբեր միջբանկային առաջարկվող տոկոսադրույքների («IBORs») բարեփոխումը և փոխարինումը դարձել է կարգավորող մարմինների համար առաջնահերթություն: IBOR տոկոսադրույքների մեծ մասը կղաղարի հրապարակվել մինչև 2021թ. դեկտեմբերի 31-ը, մինչդեռ ԱՄՆ դոլարի LIBOR-ի որոշ տոկոսադրույքներ կղաղարեն հրապարակվել մինչև 2023թ. հունիսի 30-ը:

Ընկերությունը չունի IBOR-ի վրա հիմնված վարկեր և չի ենթարկվում IBOR-ի վրա հիմնված ֆինանսական գործիքների ռիսկին:

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Հրապարակվել են 2022թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո տարեկան ժամանակահատվածների համար պարտադիր մի շարք նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնց վաղ կիրառում չի իրականացվել Ընկերության կողմից:

«Ակտիվների վաճառք կամ հատկացում ներդրողի և ասոցիացված կազմակերպությունների կամ համատեղ ձեռնարկումների միջև» - փոփոխություններ ՖՀՄՍ 10-ում և ՀՀՄՍ 28-ում (թողարկված են 2014թ. սեպտեմբերի 11-ին, և ուժի մեջ են մտնում ՀՀՄՍ-ի կողմից որոշվելիք ամսաթվին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Այս փոփոխությունները վերաբերում են ներդրողի և իր ասոցիացված կազմակերպության կամ համատեղ ձեռնարկումների միջև ակտիվների վաճառքին կամ հատկացմանը վերաբերող՝ ՖՀՄՍ 10-ի և ՀՀՄՍ 28-ի պահանջների միջև գոյություն ունեցող անհամապատասխանությանը:

Փոփոխությունների կիրառման հիմնական հետևանքն այն է, որ շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է ամբողջությամբ այն դեպքում, երբ գործարքը առնչվում է ձեռնարկատիրական գործունեությանը: Շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է մասնակիորեն այն դեպքում, երբ ակտիվը չի առնչվում ձեռնարկատիրական գործունեությանը, նույնիսկ եթե այդ ակտիվները պատկանում են դուստր կազմակերպությանը: Ընկերությունը ներկայումս գնահատում է այս փոփոխությունների ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

ՖՅՄՍ 17 «Ապահովագրական պայմանագրեր» (թողարկված է 2017թ. մայիսի 18-ին և ուժի մեջ է մտնում 2021թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը հետագայում փոփոխվել է 2023թ. հունվարի 1-ի՝ համաձայն **ՖՅՄՍ 17-ի փոփոխությունների, ինչպես ներկայացված է ստորև): ՖՅՄՍ 17-ը փոխարինում է ՖՅՄՍ 4-ին, որը թույլ էր տալիս ընկերություններին կիրառել ապահովագրական պայմանագրերի համար գործող հաշվապահական հաշվառման գործելակերպը, ինչը դժվարացնում էր մնացած առումներով համանման ապահովագրական ընկերությունների ֆինանսական արդյունքների համեմատությունը և համադրությունը ներդրողների համար: ՖՅՄՍ 17-ը մեկ միասնական սկզբունքի վրա հիմնված հաշվապահական ստանդարտ է՝ ապահովագրողի կողմից պահվող բոլոր տեսակի ապահովագրության պայմանագրերի, այդ թվում վերաապահովագրության պայմանագրերի, հաշվառումը իրականացնելու համար: Ստանդարտը պահանջում է, որ ապահովագրության պայմանագրերի խմբերը ճանաչվեն և չափվեն (i) ապագա դրամական միջոցների հոսքերի՝ ռիսկով ճշգրտված ներկա արժեքով (պայմանագրերի կատարման դրամական հոսքեր)՝ հաշվի առնելով պայմանագրերի կատարման դրամական հոսքերի վերաբերյալ առկա ողջ տեղեկատվությունը, որը համահունչ է դիտարկելի շուկայական տեղեկատվությանը, գումարած՝ (եթե արժեքը պարտավորություն է) կամ հանած՝ (եթե արժեքը ակտիվ է) (ii) պայմանագրերի խմբի չբաշխված շահույթի գումարը (պայմանագրերի ծառայության մարժա): Ապահովագրողները կարտացոլեն ապահովագրական պայմանագրերի մեկ խմբից ստացված շահույթը այն ժամանակահատվածում, որի ընթացքում դրանք ապահովում են ծածկույթ և ազատվում են ռիսկից: Եթե պայմանագրերի խումբը հանդիսանում է կամ դառնում է ոչ շահութաբեր, կազմակերպությունը անմիջապես ճանաչում է վնաս:**

Ընկերությունն ակնկալում է կիրառել ստանդարտը իր կողմից թողարկվող կատարողական երաշխիքների համար, և ներկայումս գնահատում է Նոր ստանդարտի ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Դիտարկվում է նաև վարկերի և նմանատիպ գործիքների մեջ ներառված ապահովագրական պրոդուկտների վրա հնարավոր ազդեցությունը:

ՖՅՄՍ 17-ի և ՖՅՄՍ 4-ի փոփոխություններ (թողարկված են 2020 թ. հունիսի 25-ին և ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Փոփոխությունները ներառում են մի շարք պարզաբանումներ՝ ՖՅՄՍ 17-ի ներդրման գործընթացը դյուրացնելու, ինչպես նաև ստանդարտի պահանջները և անցումային որոշակի դրույթները հստակեցնելու նպատակով: Այս փոփոխությունները վերաբերում են ՖՅՄՍ 17-ի ուժ ուղրտներին և չեն փոխում ստանդարտի հիմնարար սկզբունքները: ՖՅՄՍ 17-ում տեղի են ունեցել հետևյալ փոփոխությունները.

- **Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվ.** ՖՅՄՍ 17-ի (փոփոխություններով) ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը հետաձգվել է երկու տարով: Ստանդարտը պետք է կիրառվի 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: ՖՅՄՍ 4-ով սահմանված՝ ՖՅՄՍ 9-ի կիրառման ժամանակավոր արտոնությունը նույնպես հետաձգվել է մինչև 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ:
- **Ապահովագրության ձեռքբերման դրամական հոսքերի ակնկալվող փոխհատուցում.** կազմակերպություններից պահանջվում է իրենց ձեռքբերման ծախսերի մի մասը դասակարգել համապատասխան պայմանագրերին, որոնց համար ակնկալվում է երկարաձգում, և այդ ծախսերը ճանաչել որպես ակտիվներ, քանի դեռ կազմակերպությունը չի ճանաչել պայմանագրի երկարաձգման ժամկետը: Կազմակերպությունները պարտավոր են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնահատել ակտիվի վերականգնման հավանականությունը և կոնկրետ ակտիվների վերաբերյալ տեղեկատվություն ներկայացնել ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում:
- **Ներդրումային ծառայություններին վերագրվող պայմանագրային ծառայությունների մարժա.** Ծածկույթի տարրերը անհրաժեշտ է որոշել՝ հաշվի առնելով հատույցների ծավալը, ինչպես նաև ապահովագրական ծածկույթի և ներդրումային ծառայությունների ակնկալվող ժամկետը՝ փոփոխական վճարներ նախատեսող պայմանագրերի և այլ՝ ընդհանուր մոդելի ներքո ներդրումային եկամուտների ստացում նախատեսող ծառայությունների պայմանագրերի համար: Ներդրումային գործունեության գծով ծախսերը պետք է ներառվեն որպես դրամական միջոցների հոսքեր ապահովագրության պայմանագրի շրջանակներում, երբ կազմակերպությունը նման գործողությունները ձեռնարկում է ապահովագրողի համար ապահովագրության ծածկույթից ստացվող օգուտները մեծացնելու նպատակով:

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

- *Ձեռք բերված վերաապահովագրության պայմանագրեր. վնասների վերականգնում.* Երբ կազմակերպությունը վնաս է ճանաչում սկզբնական ճանաչման պահին հիմնական ապահովագրական պայմանագրերի անբարենպաստ խմբի գծով, կամ խմբում անբարենպաստ բազային ապահովագրության պայմանագրեր ներառելու արդյունքում, կազմակերպությունը պետք է ճշգրտի ձեռք բերված վերաապահովագրության պայմանագրերի համապատասխան խմբի պայմանագրային ծառայությունների գծով մարժան և ճանաչի այդ վերաապահովագրության պայմանագրերի գծով շահույթ: Վերաապահովագրության պայմանագրով վերականգնված վնասի չափը հաշվարկվում է՝ բազային ապահովագրության պայմանագրերով ճանաչված վնասը բազմապատկելով բազային ապահովագրության պայմանագրերի գծով պահանջների տոկոսին, որը կազմակերպությունն ակնկալում է վերականգնել ձեռք բերված վերաապահովագրության պայմանագրով: Այս պահանջը կկիրառվի միայն այն դեպքում, եթե ձեռք բերված վերաապահովագրության պայմանագիրը ճանաչվի նախքան բազային ապահովագրության պայմանագրերի գծով վնասի ճանաչումը, կամ վերջինիս հետ միաժամանակ:
- *Այլ փոփոխություններ.* Այլ փոփոխություններով նախատեսվում են գործողության շրջանակից բացառություններ վարկային քարտերի որոշ պայմանագրերի (կամ նմանատիպ պայմանագրերի) և որոշ վարկային պայմանագրերի համար: Սահմանվում է նաև ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ապահովագրության պայմանագրերով նախատեսված ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացում պորտֆելներում՝ խմբերի փոխարեն: Նախատեսվում է ռիսկերի մեղմացման տարբերակի կիրառելիություն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ռիսկերի մեղմացման նպատակով գործադրվում են ձեռք բերված վերաապահովագրության պայմանագրեր և իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ: Նախատեսվում է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընտրության հնարավորություն՝ ՖՅՄՍ 17-ի կիրառմամբ նախորդ միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված հաշվապահական գնահատումներում փոփոխությունների համար: Նախատեսվում է կոնկրետ ապահովագրողին վերագրվող շահութահարկի վճարների և մուտքերի ներառում պայմանագրերի կատարման դրամական հոսքերում, ըստ ապահովագրության պայմանագրի: Սահմանվում են անցումային շրջանի ընթացքում պահանջներից ընտրողական բացառություններ և այլ ոչ էական փոփոխություններ:

Ընկերությունը ներկայումս գնահատում է այս փոփոխությունների ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Կարճաժամկետ և երկարաժամկետ պարտավորությունների դասակարգումը - ՖՅՄՍ 1-ի փոփոխություններ (թողարկված են 2020թ. հունվարի 23-ին և ուժի մեջ են մտնում 2022թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար):

Կիրառման սահմանափակ շրջանակ ունեցող այս փոփոխություններով հստակեցվում է, որ պարտավորությունների՝ որպես կարճաժամկետ կամ երկարաժամկետ դասակարգումը պայմանավորված է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում գոյություն ունեցող իրավունքներով: Պարտավորությունները երկարաժամկետ են, եթե կազմակերպությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ըստ Էուրոյան ուժի դրանց մարումն առնվազն 12 ամսով հետաձգելու իրավունք: Ուղեցույցն այլևս չի սահմանում այդ իրավունքի անվերապահ լինելու պահանջ: Մարումը ապագայում հետաձգելու իրավունքի իրացման առումով ղեկավարության ակնկալիքները ազդեցություն չունեն պարտավորությունների դասակարգման վրա: Մարումը հետաձգելու իրավունքն առաջանում է միայն այն դեպքում, եթե կազմակերպությունը ժամանակաշրջանի վերջում բավարարում է բոլոր կիրառելի պայմանները: Պարտավորությունը դասակարգվում է որպես կարճաժամկետ, եթե պայմանը խախտվել է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կամ դրանից առաջ, նույնիսկ եթե հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում պարտատիրոջից ստացվել է պայմանի կատարման պարտավորությունից ազատում: Միևնույն ժամանակ, վարկը դասակարգվում է որպես երկարաժամկետ, եթե վարկային պայմանագրի պայմանը խախտվում է միայն հաշվետու ամսաթվից հետո: Բացի այդ, փոփոխությունները հստակեցնում են պարտքի դասակարգման պահանջները, որոնք կազմակերպությունը կարող է մարել՝ այն սեփական կապիտալի վերածելու միջոցով: «Մարում» հասկացությունը սահմանվում է որպես պարտավորության դադարեցում՝ դրամական միջոցների, տնտեսական օգուտները մարմնավորող այլ ռեսուրսների կամ կազմակերպության սեփական բաժնային գործիքների միջոցով կատարված վերջնահաշվարկի արդյունքում: Բացառություն է սահմանվում փոխարկելի գործիքների համար, որոնք կարող են վերածվել սեփական կապիտալի, բայց միայն այն գործիքների համար, երբ փոխարկման օպցիոնը դասակարգվում է որպես բարդ ֆինանսական գործիքի առանձին բաղադրիչ հանդիսացող բաժնային գործիք:

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

Ընկերությունը ներկայումս գնահատում է այս փոփոխությունների ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Կարճաժամկետ և երկարաժամկետ պարտավորությունների դասակարգումը, ուժի մեջ մտնելու ամսաթվի հետաձգում. ԶՅՄՍ 1-ի փոփոխություններ (թողարկված են 2020 թ. հուլիսի 15-ին և ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ԶՅՄՍ 1-ի փոփոխությունները, որոնք վերաբերում են պարտավորությունների՝ որպես կարճաժամկետ և երկարաժամկետ դասակարգմանը, թողարկվել են 2020թ. հունվարին, և նախնական ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվ է սահմանվել 2022թ. հունվարի 1-ը: Այնուամենայնիվ, COVID-19 համավարակով պայմանավորված, ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը հետաձգվել է մեկ տարով, որպեսզի կազմակերպությունները բավարար ժամանակ ունենան փոփոխությունների արդյունքում դասակարգումներում տեղի ունեցող փոփոխությունները ներդնելու համար:

Ընկերությունը ներկայումս գնահատում է այս փոփոխությունների ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

«Նախքան ակտիվի նպատակային օգտագործումը ստացված հասույթ, անբարենպաստ պայմանագրեր. պայմանագրի կատարման արժեքը», «Հղում հայեցակարգային հիմունքներին». ԶՅՄՍ 16-ի, ԶՅՄՍ 37-ի և ՖՅՄՍ 3-ի փոփոխություններ՝ սահմանափակ կիրառության շրջանակով, և ՖՅՄՍ 1-ին, ՖՅՄՍ 9-ին, ՖՅՄՍ 16-ին և ԶՅՄՍ 41-ին վերաբերող 2018-2020 թթ. ՖՅՄՍ-ների տարեկան բարելավումներ (թողարկված են 2020թ. մայիսի 14-ին և ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ԶՅՄՍ 16-ի փոփոխությամբ կազմակերպություններին արգելվում է հիմնական միջոցների միավորի սկզբնական արժեքից նվազեցնել այն պատրաստի արտադրանքի վաճառքից ստացված հասույթը, որն արտադրվել է կազմակերպության կողմից ակտիվն իր նպատակային օգտագործման համար անհրաժեշտ վիճակի բերելու ընթացքում: Նման պատրաստի արտադրանքի վաճառքից ստացված հասույթը, դրա արտադրության ծախսերի հետ միասին, այժմ ենթակա է ճանաչման շահույթում կամ վնասում:

Նման պատրաստի արտադրանքի սկզբնական արժեքի չափման համար Կազմակերպությունը պետք է կիրառի ԶՅՄՍ 2-ը: Սկզբնական արժեքը չի ներառի նման կերպ փորձարկվող ակտիվի մաշվածությունը, քանի որ այն դեռ պատրաստ չէ իր նպատակային օգտագործման համար: ԶՅՄՍ 16-ի փոփոխությունը նաև հստակեցնում է, որ կազմակերպությունը «ստուգում է ակտիվի պատշաճ գործունակությունը»՝ ակտիվի տեխնիկական և ֆիզիկական բնութագրերը գնահատելու միջոցով:

Այս չափման համար Էական չեն այդպիսի ակտիվի ֆինանսական ցուցանիշները: Հետևաբար, ակտիվը կարող է շահագործվել ղեկավարության մտադրությունների համաձայն, և մաշվածությունը կարող է հաշվարկվել մինչև ղեկավարության կողմից ակնկալվող գործառնական շահագործման համար անհրաժեշտ վիճակի հասնելը:

ԶՅՄՍ 37-ի փոփոխությունը հստակեցնում է «պայմանագրի կատարման գծով ծախսեր» հասկացությունը: Փոփոխությամբ պարզաբանվում է, որ պայմանագրի կատարման գծով ուղղակի ծախսերը ներառում են այդ պայմանագրի կատարման հավելյալ ծախսերը, ինչպես նաև պայմանագրի կատարման հետ անմիջականորեն կապված այլ ծախսերի բաշխումը: Փոփոխությամբ նաև հստակեցվում է, որ նախքան անբարենպաստ պայմանագրի գծով առանձին պահուստի ձևավորումը, կազմակերպությունը ճանաչում է արժեզրկումից կորուստ պայմանագրի կատարման ընթացքում օգտագործված ակտիվների գծով, այլ ոչ թե պայմանագրի կատարման համար հատկացված ակտիվների գծով:

ՖՅՄՍ 3-ում կատարվել է լրացում՝ ներառելով հղում ֆինանսական հաշվետվությունների 2018թ. Հայեցակարգային հիմունքներին, ինչը թույլ է տալիս սահմանել ակտիվի կամ պարտավորության հասկացությունը ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման համատեքստում: Մինչ այս փոփոխության ընդունումը, ՖՅՄՍ 3-ը հղում էր կատարում 2001թ.-ի ֆինանսական հաշվետվությունների Հայեցակարգային հիմունքներին: Բացի այդ, ՖՅՄՍ 3-ում ավելացվել է նոր բացառություն պայմանական դեպքերի և պայմանագրային պարտավորությունների համար: Այս բացառությամբ նախատեսվում է, որ ՖՅՄՍ 3-ը կիրառող կազմակերպությունը, որոշակի տիպի պայմանական դեպքերի և պայմանագրային պարտավորությունների համար ֆինանսական հաշվետվությունների 2018թ. Հայեցակարգային հիմունքների փոխարեն պետք է հղում կատարի ԶՅՄՍ 37-ին կամ ՖՅՄՍԽ (IFRIC) 21-ին:

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

Առանց այս նոր բացառության, կազմակերպությունը ստիպված կլիներ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման դեպքում ճանաչել որոշ պարտավորություններ, որոնք չէր ճանաչի համաձայն ՀՀՄՍ 37-ի: Հետևաբար, ձեռքբերումից անմիջապես հետո կազմակերպությունը ստիպված կլիներ ապաճանաչել այդպիսի պարտավորությունները և ճանաչել տնտեսական օգուտներ չմարմնավորող եկամուտ: Նաև պարզաբանվել է, որ ձեռք բերող կազմակերպությունը պարտավոր չէ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ ճանաչել պայմանական ակտիվներ, ինչպես սահմանված է ՀՀՄՍ 37-ում:

ՖՀՄՍ 9-ի փոփոխությունն անդրադառնում է այն հարցերին, թե որ տեսակի վճարումներն են ենթակա ներառման «10% փորձարկման» կազմում՝ ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման նպատակով: Ծախսերը կամ վճարումները կարող են կատարված լինել հոգուտ երրորդ անձանց կամ վարկատուի: Այս փոփոխության համաձայն, երրորդ անձանց օգտին կատարված ծախսերը կամ վճարումները չեն ներառվի «10% փորձարկման» կազմում:

Փոփոխություններ են կատարվել ՖՀՄՍ 16-ի 13-րդ նկարագրական օրինակում. հանվել է վարձատուի կողմից վարձակալվող գույքի բարելավումներին վերագրվող վճարումների օրինակը: Այս փոփոխությունը կատարվել է՝ վարձակալվող գույքի բարելավումների հաշվարկման հնարավոր անորոշությունից խուսափելու համար:

ՖՀՄՍ 1-ը թույլ է տալիս օգտվել բացառությունից այն դեպքում, եթե դուստր ձեռնարկությունը սկսում է ՖՀՄՍ-ի կիրառման ավելի ուշ ամսաթվով, քան իր մայր կազմակերպությունը: Դուստր ձեռնարկությունը կարող է չափել իր ակտիվներն ու պարտավորությունները այն հաշվեկշռային արժեքով, որով դրանք պետք է ներառվեն մայր կազմակերպության համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ ելնելով մայր կազմակերպության ՖՀՄՍ-ի անցնելու ամսաթվից, եթե տեղի ունեցած չլինեին ճշգրտումներ համախմբման և ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքների արտացոլման նպատակներով, որի ներքո մայր կազմակերպությունը ձեռք է բերել նշված դուստր ձեռնարկությունը:

ՖՀՄՍ 1-ում կատարվել է փոփոխություն, որը հնարավորություն է տալիս սույն ՖՀՄՍ 1-ի բացառությունը կիրառած կազմակերպություններին նաև արտարժույթի փոխարկումից կուտակային տարբերությունները չափելիս օգտագործել մայր կազմակերպության կողմից ներկայացված թվային մեծությունները՝ ելնելով մայր կազմակերպության ՖՀՄՍ-ի անցման ամսաթվից: ՖՀՄՍ 1-ի այս փոփոխությամբ վերոնշյալ բացառությունը տարածվում է արտարժույթի փոխարկումից առաջացած կուտակային տարբերությունների վրա, և նպատակ ունի նվազեցնել ՖՀՄՍ-ն առաջին անգամ կիրառող կազմակերպության ծախսերը: Այս փոփոխությունը կկիրառվի նաև դուստր և համատեղ ձեռնարկությունների վրա, որոնք կօգտվեն ՖՀՄՍ 1-ով սահմանված նույն բացառությունից:

Վերացվել է պահանջը, ըստ որի կազմակերպությունները ՀՀՄՍ 41-ի համաձայն իրական արժեքը չափելիս պարտավոր էին հարկային հաշվառման տեսանկյունից հաշվի չառնել դրամական հոսքերը: Այս փոփոխության նպատակն է՝ ապահովել համապատասխանություն հարկումից հետո գեղչված դրամական հոսքերի ստանդարտի պահանջին: Ընկերությունը ներկայումս գնահատում է այս փոփոխությունների ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում և ՖՀՄՍ-ի գործնական ուղեցույց 2. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության գծով տեղեկատվության բացահայտում (թողարկվել է 2021թ. փետրվարի 12-ին և ուժի մեջ է 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ՀՀՄՍ 1-ում տեղի են ունեցել փոփոխություններ, որոնցով կազմակերպություններից պահանջվում է բացահայտել իրենց հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ էական տեղեկատվություն՝ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթների փոխարեն: Փոփոխությունները պարունակում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ էական տեղեկատվության սահմանումները: Բացի այդ, փոփոխությունները պարզաբանում են, որ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մասին տեղեկատվությունը հավանական է, որ կհամարվի էական այն դեպքում, եթե առանց այդ տեղեկատվության, ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողները չեն կարողանա ըմբռնել ֆինանսական հաշվետվություններում առկա այլ էական տեղեկատվությունը: Փոփոխությունները ներկայացնում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ տեղեկատվության օրինակներ, որոնք, հավանաբար, կարող են էական համարվել կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների գծով: Բացի այդ, ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխությամբ պարզաբանվում է, որ ոչ էական հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտման անհրաժեշտություն չկա:

6 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)

Այնուամենայնիվ, այդպիսի տեղեկատվության բացահայտման դեպքում, այն չպետք է դժվարեցնի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության Եական տեղեկատվության ընկալումը: Այս փոփոխությանն օժանդակելու համար փոփոխություններ են կատարվել նաև ՖՀՄՍ-ի գործնական ուղեցույց 2-ում՝ «Եականության վերաբերյալ դատողություններ», որը ուղեցույց է տրամադրում հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության գծով բացահայտումների նկատմամբ Եականության հայեցակարգի կիրառման վերաբերյալ: Ընկերությունը ներկայումս գնահատում է այս փոփոխությունների ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 8-ում. Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների որոշում (թողարկվել է 2021թ. փետրվարի 12-ին և ուժի մեջ է 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ՀՀՄՍ 8-ի փոփոխությունը պարզաբանում է, թե ինչպես պետք է կազմակերպությունները տարբերակեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և հաշվապահական հաշվառման գնահատումների փոփոխությունները: Ընկերությունը ներկայումս գնահատում է այս փոփոխությունների ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

COVID 19-ով պայմանավորված վարձավճարների գծով արտոնություններ. ՖՀՄՍ 16-ի փոփոխություն (թողարկվել է 2021թ. մարտի 31-ին և ուժի մեջ է 2021թ. ապրիլի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): 2020թ. մայիսին կատարվեց ՖՀՄՍ 16-ի փոփոխությունը, որը վարձակալներին տրամադրում էր հայեցողական հնարավորություն՝ գնահատելու, թե արդյոք COVID-19-ի հետ կապված վարձավճարների գծով արտոնությունները, որոնք 2021թ. հունիսի 30-ի դրությամբ կամ մինչ այդ ամսաթիվը հանգեցնում են վարձակալության վճարների նվազեցման, հանդիսանում են վարձակալության պայմանների փոփոխություն: 2021թ. մարտի 31-ի փոփոխությամբ, այդ արտոնությունը երկարաձգվել է 2021թ. հունիսի 30-ից մինչև 2022թ. հունիսի 30-ը: Ընկերությունը ներկայումս գնահատում է այս փոփոխությունների ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Միևնույն գործարքից առաջացած ակտիվների և պարտավորությունների գծով հետաձգված հարկ – Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 12-ում (թողարկվել է 2021թ. մայիսի 7-ին, ուժի մեջ է մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): ՀՀՄՍ 12-ի փոփոխությունները պարզաբանում են հետաձգված հարկի հաշվառման կարգը այնպիսի գործարքների համար, ինչպիսիք են վարձակալությունը և ակտիվը շահագործումից հանելու դեպքում պարտավորությունների հաշվեգրումը: Որոշակի հանգամանքներում կազմակերպություններն ազատվում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման դեպքում հետաձգված հարկի ճանաչումից: Նախկինում կար այս բացառության կիրառման անորոշություն որոշակի գործարքների նկատմամբ, ինչպիսիք են վարձակալությունը և ակտիվների շահագործումից հանելը, որոնց համար ճանաչվում էր ինչպես ակտիվ, այնպես էլ պարտավորություն: Փոփոխությունները պարզաբանում են, որ այս բացառությունը չի կիրառվում, և որ կազմակերպություններից պահանջվում է նման գործարքների գծով ճանաչել հետաձգված հարկ: Համաձայն այս փոփոխությունների, կազմակերպությունները պարտավոր են հետաձգված հարկ ճանաչել այն գործարքների համար, որոնց գծով սկզբնական ճանաչման ժամանակ առաջանում են հավասար մեծությամբ հարկվող և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններ: Ընկերությունը ներկայումս գնահատում է այս փոփոխությունների ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Բացառությամբ վերը նշված դեպքերի, չի ակնկալվում, որ սույն նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները որևէ Եական ազդեցություն կունենան Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

7 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի շարժերը հետևյալն են.

	Շենքեր, հող և կառուցվածքներ	Փոխանցող հարմարանքներ	Սարքավորումներ	Տրանսպորտային միջոցներ	Հարմարանքներ և կցամասեր	Այլ	Անավարտ շինարարություն	Ընդամենը
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>								
Սկզբնական արժեք								
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	17,900,900	41,487,258	82,100,476	1,685,829	2,459,918	20,423	1,980,579	147,635,383
Ավելացումներ	-	-	990,868	2,820	9,130	-	3,248,652	4,251,470
Օտարումներ	(18,337)	(756,593)	(2,598,981)	(2,880)	(109,707)	(10)	(204,213)	(3,690,721)
Վերադասակարգումներ	63,660	1,022,696	1,708,003	-	20,255	-	(2,814,614)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	17,946,223	41,753,361	82,200,366	1,685,769	2,379,596	20,413	2,210,404	148,196,132
Ավելացումներ	336,052	33,736	959,309	154,494	84,327	-	4,150,389	5,718,307
Օտարումներ	(592,001)	(253,299)	(1,067,120)	(83,567)	(12,816)	-	(592,670)	(2,601,473)
Վերադասակարգումներ	322,144	956,925	1,013,520	3,092	8,494	-	(2,304,175)	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	18,012,418	42,490,723	83,106,075	1,759,788	2,459,601	20,413	3,463,948	151,312,966
Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում								
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	(16,544,321)	(37,921,039)	(73,699,027)	(1,505,632)	(1,959,490)	(20,412)	(402,518)	(132,052,439)
Մաշվածություն տարվա համար	(306,514)	(1,215,280)	(3,374,436)	(50,271)	(119,906)	(12)	-	(5,066,419)
Օտարումներ	20,242	703,599	1,931,801	2,880	100,365	10	105,461	2,864,358
Արժեզրկման վերականգնում	574,154	1,603,508	1,572,008	21,814	197,814	1	297,057	4,266,356
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	(16,256,439)	(36,829,212)	(73,569,654)	(1,531,209)	(1,781,217)	(20,413)	-	(129,988,144)
Մաշվածություն տարվա համար	(516,310)	(1,699,467)	(2,626,488)	(71,204)	(153,621)	-	-	(5,067,090)
Օտարումներ	587,919	246,275	958,341	81,817	11,621	-	-	1,885,973
Վերադասակարգումներ	18	-	176	-	(194)	-	-	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	(16,184,812)	(38,282,404)	(75,237,625)	(1,520,596)	(1,923,411)	(20,413)	-	(133,169,261)
Հաշվեկշռային արժեք								
Առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	1,356,579	3,566,219	8,401,449	180,197	500,428	11	1,578,061	15,582,944
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	1,689,784	4,924,149	8,630,712	154,560	598,379	-	2,210,404	18,207,988
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	1,827,606	4,208,319	7,868,450	239,192	536,190	-	3,463,948	18,143,705

7 Հիմնական միջոցներ (շարունակություն)

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա 5,067,090 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 5,066,419 հազ. ՀՀ դրամ) ընդհանուր մաշվածության ծախսից 4,887,261 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 4,945,729 հազ. ՀՀ դրամ) ներառված է տրամադրված ծառայությունների ինքնարժեքի մեջ (տես Ծանոթագրություն 19), 179,823 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 120,605 հազ. ՀՀ դրամ)՝ ընդհանուր և վարչական ծախսերի մեջ (տես Ծանոթագրություն 21), և 6 հազ. ՀՀ դրամ (2002թ.՝ 85 հազ. ՀՀ դրամ)՝ այլ գործառնական ծախսերի մեջ (տես Ծանոթագրություն 23):

Անավարտ շինարարությունը բաղկացած է հեռահաղորդակցության և այլ սարքավորումների գծով կապիտալ ծախսումներից:

Ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով կանխավճարները 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել են 944,774 հազ. ՀՀ դրամ (2020 թ.՝ 183,222 հազ. ՀՀ դրամ): Մնացորդի աճը պայմանավորված է SS սարքավորումների ձեռքբերման դիմաց կատարված կանխավճարներով՝ 821,073 հազ. ՀՀ դրամ գումարով:

8 Ոչ նյութական ակտիվներ

	Համակարգչա- յին ծրագրեր	Լիցենզիաներ	Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>				
Սկզբնական արժեք				
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	11,212,029	15,893,812	819,324	27,925,165
Ավելացումներ	405,069	1,472,857	-	1,877,926
Օտարումներ	(99,221)	(312,877)	-	(412,098)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	11,517,877	17,053,792	819,324	29,390,993
Ավելացումներ	151,117	506,176	386,760	1,044,053
Օտարումներ	(231,758)	(147,535)	(217,795)	(597,088)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	11,437,236	17,412,433	988,289	29,837,958
Կուտակված ամորտիզացիա և արժեզրկում				
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	(10,674,741)	(13,507,374)	(497,297)	(24,679,412)
Տարվա ամորտիզացիոն ծախս	(265,155)	(1,403,302)	(36,954)	(1,705,411)
Օտարումներ	99,549	311,763	-	411,312
Արժեզրկման վերականգնում	36,658	534,616	6,272	577,546
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	(10,803,689)	(14,064,297)	(527,979)	(25,395,965)
Տարվա ամորտիզացիոն ծախս	(267,760)	(392,760)	(120,483)	(781,003)
Օտարումներ	198,346	146,099	216,854	561,299
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	(10,873,103)	(14,310,958)	(431,608)	(25,615,669)
Հաշվեկշռային արժեք				
Առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	537,288	2,386,438	322,027	3,245,753
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	714,188	2,989,495	291,345	3,995,028
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	564,133	3,101,475	556,681	4,222,289

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա 781,003 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 1,705,411 հազ. ՀՀ դրամ) ընդհանուր ամորտիզացիոն ծախսից 781,003 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 1,705,411 հազ. ՀՀ դրամ) ներառված է տրամադրված ծառայությունների ինքնարժեքի մեջ (տես Ծանոթագրություն 19):

Այլ ոչ նյութական ակտիվների աճը կապված է IRU պայմանագրով 2021թ. կատարված 386,760 հազ. ՀՀ դրամի վճարման հետ:

9 Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր

Հազ. ՀՀ դրամ	Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսեր
Սկզբնական արժեք	
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	5,849,485
Ավելացումներ	142,027
Օտարումներ	(41,541)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	5,949,971
Ավելացումներ	32,321
Օտարումներ	(22,452)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	5,959,840
Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում	
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	(4,748,089)
Մաշվածություն տարվա համար	(168,483)
Օտարումներ	39,869
Արժեզրկման վերականգնում	435,301
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	(4,441,402)
Մաշվածություն տարվա համար	(236,477)
Օտարումներ	22,324
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	(4,655,555)
Հաշվեկշռային արժեք	
Առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.	1,101,396
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	1,508,569
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	1,304,285

236,477 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 168,483 հազ. ՀՀ դրամ) գումարի չափով մաշվածության ամբողջ ծախսը ներառված է վաճառքի ինքնարժեքում (տես Ծանոթագրություն 19):

10 Տրամադրված փոխառություններ

Ընկերության փոխառությունները արտահայտված են հետևյալ արտարժույթով.

Հազ. ՀՀ դրամ	2021թ.	2020թ.
Տրամադրված փոխառություններ՝ արտահայտված		
- ԱՄՆ դոլարով	12,139,350	7,147,550
- ՀՀ դրամով	343,124	218,515
Ընդամենը տրամադրված փոխառություններ՝ նախքան պարտքային կորուստների գծով պահուստ	12,482,474	7,366,065
Նվազեցում պարտքային կորուստների գծով պահուստի չափով	(1,527,112)	(1,141,436)
Ընդամենը տրամադրված փոխառություններ	10,955,362	6,224,629

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բոլոր փոխառությունները տրամադրվել են անմիջական մայր ընկերությանը՝ մի քանի փոխառությունների պայմանագրերի ներքո: Տրամադրված փոխառությունների պայմանագրերի մարման ժամկետները տարբեր են՝ կախված պայմանագրից՝ 2023թ. դեկտեմբերից մինչև 2029թ. դեկտեմբեր: Մի քանի փոխառությունների պայմանագրեր անտոկոս են. հետևաբար փոխառությունների անվանական արժեքները գեղչվել են մարման ամսաթվից 8%՝ ԱՄՆ դոլարով փոխառությունների և 11%՝ ՀՀ դրամով փոխառությունների համար: Իրական արժեքի ճշգրտման ընդհանուր ազդեցությունը ճանաչման պահին կազմել է 2,292,170 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 1,141,436 հազ. ՀՀ դրամ): Վերոնշյալ աղյուսակում արտացոլված են գեղչված գումարները:

10 Տրամադրված փոխառություններ (շարունակություն)

2020թ. տրամադրված փոխառություններից մեկը տրամադրվել է ոչ դրամական հիմունքներով. Ամսիջական մայր ընկերության հետ կնքված փոխառության պայմանագրի հիման վրա տրամադրված փոխառությունը ճանաչվել է 3,290,311 հազ. ՀՀ դրամ՝ վերջինս համաձայնվել է մինչև 2026 թվականը ընկերությանը մարել 10,000 հազ. ԱՄՆ դոլար: Ընկերությունը ճանաչել է փոխառության գեղջված գումարը:

Տրամադրված փոխառությունների համար ակնկալվող պարտքային կորստի պահուստը կազմում է 1,527,112 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 1,141,436 հազ. ՀՀ դրամ), և գնահատվել է փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքի 12.24% (2020թ.՝ 16,15%) չափով՝ հիմնվելով գեղջված դրամական հոսքերի միջոցով գնահատման մեթոդի վրա: Այս գնահատման վերաբերյալ կարևոր դատողությունները բերված են Ծանոթագրություն 4-ում: Տրամադրված փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքը, ակնկալվող պարտքային կորստի պահուստի հետ միասին էականորեն չեն տարբերվում դրանց իրական արժեքից:

11 Պաշարներ

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ.	2020թ.
Նյութեր և պահեստամասեր	727,618	661,463
Վաճառքի ենթակա ապրանքներ	272,589	228,004
Վառելիք	60,237	47,754
Քարտեր	24,073	29,005
Այլ պաշարներ	77,687	31,384
Պաշարների դուրսգրման պահուստ	(730,711)	(773,779)
Ընդամենը պաշարներ	431,493	223,831

12 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ.	2020թ.
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	6,266,341	4,698,534
Այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր	438,998	374,596
Նվազեցում պարտքային կորուստների գծով պահուստի չափով	(2,163,572)	(2,445,481)
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի կազմում	4,541,767	2,627,649
Այլ դեբիտորական պարտքեր	65,443	166,702
Կանխավճարներ	1,128,971	687,402
Նվազեցում պարտքային կորուստների գծով պահուստի չափով	(25,690)	(3,999)
Ընդամենը առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	5,710,491	3,477,754

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման համար Ընկերությունն օգտագործում է ՖՀՄՍ 9-ով նախատեսված պարզեցված մոտեցումը, համաձայն որի օգտագործվում է բոլոր առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող կորուստների համար գնահատված պահուստը ամբողջ ժամկետի համար:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման համար առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը խմբավորվել են՝ ելնելով պարտքային ռիսկի ընդհանուր բնութագրերից և ժամկետանց օրերի քանակից:

12 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր (շարունակություն)

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար ձևավորված պարտքային կորստի պահուստի շարժը ըստ ակնկալվող պարտքային կորստի պարզեցված մոդելի, տարեկան ժամանակահատվածի սկզբից մինչև վերջ ընկած ժամանակահատվածի համար.

Հազ. ՀՀ դրամ	2021թ.		2020թ.	
	Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	Այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր	Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	Այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր
Պարտքային կորստի պահուստ առ 1 հունվարի	2,129,710	315,771	2,149,683	254,121
Նոր առաջացած	507,559	-	275,803	61,650
Հանած ապաճանաչումը և դրամային հավաքագրումը	(557,935)	(231,533)	(295,776)	-
Պարտքային կորստի պահուստ առ 31 դեկտեմբերի	2,079,334	84,238	2,129,710	315,771

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար ձևավորված պարտքային կորստի պահուստի չափը որոշվում է ըստ ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված պահուստի ժամկետայնության: Պահուստի ժամկետայնությունը հիմնված է ակտիվի մարման ժամկետի ամսաթվից հետո ժամկետանց օրերի վրա՝ ճշգրտված ՀՆԱ-ի աճով և գործազրկության մակարդակի փոփոխություններով:

Հազ. ՀՀ դրամ	Ընթացիկ	1-ից 30 օր	31-ից 60 օր	61-ից 90 օր	91-ից 120 օր	121 օրից ավելի	Ընդամենը
Համախառն առևտրային դեբիտորական պարտքեր	3,612,786	434,576	301,742	229,154	239,883	1,448,200	6,266,341
Ակնկալվող կորստի չափը, %	5%	17%	44%	45%	56%	100%	
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(189,069)	(72,564)	(131,424)	(103,842)	(134,235)	(1,448,200)	(2,079,334)
Չուտ առևտրային դեբիտորական պարտքեր	3,423,717	362,012	170,318	125,312	105,648	-	4,187,007

2021թ. Ընկերությունը հաճախորդներից մեկին մատուցել է ինտերնետ տրաֆիկի ծառայություններ 1,685,864 հազ. ՀՀ դրամ ընդհանուր գումարով (գումարը ենթակա է վճարման ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով): 2021թ. դեկտեմբերին Ընկերությունը և հաճախորդը պայմանավորվել են, որ 2021թ. հասույթի ամբողջ գումարի վճարման պայմանները տեղի ունենան 2022թ. ընթացքում: Դրա պատճառով դեբիտորական պարտքերը զեղչվել են: Չեղչման սկզբնական ազդեցությունը կազմել է 196,282 հազ. ՀՀ դրամ, 2021 թվականի տոկոսային եկամուտը՝ 15,617 հազ. ՀՀ դրամ (Ծանոթագրություն 24): Ընկերությունը գնահատել է այս դեբիտորական պարտքերի գծով ԱՊԿ-ն՝ օգտագործելով ՖՀՄՍ 9-ով պահանջվող սցենարային մոտեցումը: Չեղչված դեբիտորական պարտքերի և ԱՊԿ-ի գումարները ներառված են վերը նշված աղյուսակում Առևտրային դեբիտորական պարտքերի ընթացիկ մասում:

Այս դեբիտորական պարտքերի հավաքագրման մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 34-ում:

«ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.

12 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր (շարունակություն)

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պահուստավորման մատրիցը ներկայացված է ստորև.

Հազ. ՀՀ դրամ	Ընթացիկ	1-ից 30 օր	31-ից 60 օր	61-ից 90 օր	91-ից 120 օր	121 օրից ավելի	Ընդամենը
Համախառն առևտրային դեբիտորական պարտքեր Ակնկալվող կորստի չափը, %	2,131,476	422,090	136,721	78,831	57,245	1,872,171	4,698,534
	2%	12%	42%	68%	85%	100%	
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(47,633)	(50,286)	(57,566)	(53,405)	(48,649)	(1,872,171)	(2,129,710)
Չուտ առևտրային դեբիտորական պարտքեր	2,083,843	371,804	79,155	25,426	8,596	-	2,568,824

2,599,252 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 1,200,440 հազ. ՀՀ դրամ) առևտրային և այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքերն արտահայտված են արտարժույթով, մասնավորապես 78%-ը ԱՄՆ դոլարով (2020թ.՝ 74%), 15%-ը հատուկ փոխառության իրավունքով («ՀՓԻ») (2020թ.՝ 24%) և 5%-ը Եվրոյով (2020թ.՝ 2%):

13 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազ. ՀՀ դրամ	2021թ.	2020թ.
Ցպահանջ բանկային հաշիվներ	1,364,480	123,181
Դրամական միջոցներ ճանապարհին	74,583	75,455
Առձեռն դրամական միջոցներ	27,997	16,890
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	1,467,060	215,526

Ցպահանջ բանկային հաշիվների մնացորդները տեղաբաշխված են Հայաստանի լավագույն տասնյակում ներառված բանկերում և դասակարգված են որպես ընթացիկ և ոչ արժեզրկված (2020թ.՝ Հայաստանի լավագույն տասնյակում ներառված բանկերում և դասակարգված են որպես ընթացիկ և ոչ արժեզրկված): Տոկոսադրույքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 28-ում:

Ընկերությունը անմիջական մայր կազմակերպությանը տրված վարկերը դասակարգում է դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում որպես ֆինանսական դրամական միջոցների հոսքեր՝ 2020թ. մայր ընկերության կողմից ներգրավված ֆինանսավորման և այդ ֆինանսավորումը սպասարկելու համար մայր ընկերությանը վարկեր տրամադրելու արդյունքում:

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է բանկերի մնացորդների վարկային որակը՝ ըստ վարկային ռիսկի դասակարգման վարկանիշների, 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Հազ. ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
S&P գլոբալ վարկանիշ B+	1,337,384	34,815
Չվարկանշված	27,096	88,366
Ընդամենը բանկային մնացորդներ	1,364,480	123,181

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.

14 Կանոնադրական կապիտալ

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Թողարկված բաժնետոմսերի քանակ	Սովորական բաժնետոմսեր	Ընդամենը
Առ 1 հունվարի 2020թ.	188,377,090	18,837,709	18,837,709
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	188,377,090	18,837,709	18,837,709
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	188,377,090	18,837,709	18,837,709

Տարվա ընթացքում հայտարարված և վճարված շահաբաժինները հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ. Սովորական բաժնետոմսեր	2020թ. Սովորական բաժնետոմսեր
Վճարման ենթակա շահաբաժիններ առ 1 հունվարի	-	-
Տարվա ընթացքում հայտարարված շահաբաժիններ	-	18,810,000
Տարվա ընթացքում վճարված շահաբաժիններ	-	(18,810,000)
Վճարման ենթակա շահաբաժիններ առ 31 դեկտեմբերի	-	-
Տարվա ընթացքում հայտարարված շահաբաժին 1 բաժնետոմսի գծով	-	0.100

Սովորական բաժնետոմսերի ընդհանուր հայտարարված քանակը կազմում է 188,377 հազ. բաժնետոմս (2020թ.՝ 188,377 հազ. բաժնետոմս), յուրաքանչյուր բաժնետոմսը 100 ՀՀ դրամ անվանական արժեքով (2020թ.՝ յուրաքանչյուր բաժնետոմսը 100 ՀՀ դրամ անվանական արժեքով): Բոլոր թողարկված սովորական բաժնետոմսերն ամբողջովին վճարված են: Յուրաքանչյուր սովորական բաժնետոմս ունի մեկ ձայնի իրավունք:

15 Ակտիվների ապագործարկման պահուստ

Ընկերությունը ունի իրավական պարտավորություն ապամոստաժել սարքավորումները և վերականգնել վարձակալած տարածքները դրանց՝ 20 տարի հետո ակնկալվող փակումից: Տարվա ընթացքում ակտիվների ապագործարկման պահուստի շարժը հետևյալն է:

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ակտիվների ապագործարկում և վարձակալված տեղանքի վերականգնում
Հաշվեկշռային արժեքը առ 1 հունվարի 2020թ.	1,153,369
Ներկա արժեքի գեղչման ծախս	128,792
Գնահատումների փոփոխություն՝ ներառված հիմնական միջոցներում	10,794
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	1,292,925
Ներկա արժեքի գեղչման ծախս	143,601
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	1,436,526

16 Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ.	2020թ.
Պարտավորություններ ձեռք բերված ծառայությունների գծով	3,713,031	3,442,169
Պարտավորություններ ձեռք բերված սարքավորումների գծով	1,384,068	1,161,827
Պարտավորություններ շինարարական աշխատանքների գծով	584,130	406,603
Պարտավորություններ ռոուլինգի ծառայությունների գծով	516,023	399,679
Պարտավորություններ ձեռք բերված պաշարների գծով	357,128	246,998
Պարտավորություններ ձեռք բերված ոչ կյուբական ակտիվների գծով	193,555	513,059
Հաշվեգրված մասնագիտական ծառայություններ	31,200	21,200
Այլ պարտավորություններ	858	975
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	-	116,532
Ընդամենը առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	6,779,993	6,309,042

31 դեկտեմբերի 2021թ. դրությամբ ստացված կանխավճարները կազմել են 2,857,931 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 671,894 հազ. ՀՀ դրամ): Այդ կանխավճարների մի մասը ստացվել է փոխկապակցված կողմերից (Ծանոթագրություն 33):

3,447,322 հազ. ՀՀ դրամի (2019թ.՝ 3,246,933 հազ. ՀՀ դրամ) առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերն արտահայտված են արտարժույթով, մասնավորապես 87%-ը ԱՄՆ դոլարով (2020թ.՝ 87%), 7%-ը Հատուկ փոխառության իրավունքով (2020թ.՝ 6%), 18%-ը եվրոյով (2020թ.՝ 6%) և 1%-ը ՌԴ ռուբլով (2020թ.՝ 2%):

17 Պարտավորությունների և վճարների պահուստ

Պարտավորությունների և վճարների պահուստի շարժը հետևյալն է.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Իրավական հայցեր	Հարկային ռիսկեր	Ընդամենը
Հաշվեկշռային արժեքը առ 1 հունվարի 2020թ.	54,825	852,496	907,321
Պահուստի հաշվին վճարումներ	(5,199)	-	(5,199)
Ապաճանաչում	(48,824)	(852,496)	(901,320)
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	802	-	802
Շահույթին կամ վնասին վերագրված ավելացումներ	65,920	121,334	187,254
Պահուստի հաշվին վճարումներ	(859)	-	(859)
Ապաճանաչում	-	-	-
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	65,863	121,334	187,197

Բոլոր վերը նշված պահուստները դասակարգվել են որպես ընթացիկ պարտավորություններ, քանի որ Ընկերությունը չունի անվերապահ իրավունք հետաձգել դրանց վճարումը մեկ տարուց ավելի ուշ:

Իրավական հայցեր: Ղեկավարության կարծիքով, որը հիմնված է համապատասխան իրավաբանական խորհրդատվության վրա՝ իրավական հայցերի քննման արդյունքը չի հանգեցնի հաշվեգրված պահուստի գումարները զգալիորեն գերազանցող կորուստների:

Հարկային ռիսկեր: 2021թ. հարկային ռիսկերի գծով պահուստի առաջացումը կապված է հարկային հաշվետվությունների ճշգրտումների հետ:

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.

18 Հասույթ

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ.	2020թ.
Շարժական կապ-տվյալների փոխանակում	7,243,249	6,229,895
Շարժական կապ-ձայնային	4,265,245	4,974,505
Շարժական կապ-փոխկապակցում	2,181,017	2,103,498
Շարժական կապ-ռոտմինգ	799,185	313,416
Շարժական կապ-այլ	1,038,150	1,190,173
Շարժական կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ	15,526,846	14,811,487
Ֆիքսված կապ-ձայնային	4,535,851	5,155,973
Ֆիքսված կապ-ինտերնետ	4,862,717	4,828,506
Ֆիքսված կապ-տարանցիկ	2,732,522	985,260
Ֆիքսված կապ-փոխկապակցում	199,799	280,641
Ֆիքսված կապ-այլ	1,366,704	1,019,375
Ֆիքսված կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ	13,697,593	12,269,755
Սարքավորումներ-շարժական կապ	2,288,897	2,220,578
Սարքավորումներ-ֆիքսված կապ	61,072	124,260
Սարքավորումների իրացումից հասույթ	2,349,969	2,344,838
Այլ հասույթ	136,106	115,017
Ընդամենը հասույթ	31,710,514	29,541,097

19 Վաճառքի ինքնարժեք

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ.	2020թ.
<i>Ծառայությունների ինքնարժեք</i>		
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	7,100,720	8,058,727
Անձնակազմի ծախսեր	3,160,653	3,019,235
Բջջային կապի փոխկապակցման ծախս	1,954,405	1,647,703
Ռադիո ալիքների օգտագործման թույլտվություն	1,793,975	1,793,975
Էլեկտրաէներգիա	1,364,620	1,264,557
Ինտերնետի և այլ կապուղիներ	1,280,761	1,371,095
Սարքավորումների և կապուղիների սպասարկման ծախսեր	1,021,129	854,074
Ֆիքսված կապի փոխկապակցման ծախս	745,669	759,150
Ռոտմինգի գծով ստացված ծառայություններ	377,253	281,455
Վառելիք	135,243	104,137
Ծառայությունների ԱԱՀ	47,865	5,954
SIM քարտեր	30,659	26,221
Գործուղումներ և վերապատրաստում	17,050	17,140
Փոխադրամիջոցների վարձակալում	16,450	-
Բջջային հեռախոսակապի այլ ծառայություններ	144,933	231,382
Ֆիքսված հեռախոսակապի այլ ծառայություններ	199,573	223,108
Հնացվածության պահուստի (վերականգնում)/ճանաչում	(50,123)	374,758
Ոչ ընթացիկ ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման վերականգնում	-	(5,061,429)
Ընդամենը ծառայությունների ինքնարժեք	19,340,835	14,971,242
<i>Իրացված սարքավորումների ինքնարժեք</i>		
Սարքավորումներ-բջջային կապ	2,234,874	2,217,649
Սարքավորումներ-ֆիքսված հեռախոսակապ	11,422	2,503
Ընդամենը սարքավորումների ինքնարժեք	2,246,296	2,220,152
Ընդամենը վաճառքի ինքնարժեք	21,587,131	17,191,394

20 Այլ գործառնական եկամուտ

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ.	2020թ.
Հիմնական միջոցների օտարումից եկամուտ	1,320,065	191,310
Տրամադրված վարկերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների փոփոխություն	297,183	-
Փոխարժեքային տարբերություններից օգուտ՝ հանած վնաս, գործառնական գործունեությունից	165,363	-
Վարձակալությունից եկամուտ	72,201	45,633
Ստացված կանխավճարների և կրեդիտորական պարտքերի դուրսգրումից եկամուտ	35,861	137,796
Տուգանքներից եկամուտ	234	27,712
Եկամուտ խորհրդատվական և այլ մասնագիտական ծառայություններից	-	76,817
Եկամուտ պահուստների ապաճանաչումից	-	849,751
Այլ	62,851	10,897
Ընդամենը այլ գործառնական եկամուտ	1,953,758	1,339,946

21 Ընդհանուր և վարչական ծախսեր

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ.	2020թ.
Անձնակազմի ծախսեր	2,047,815	2,954,874
Մասնագիտական ծառայություններ	661,712	2,393,528
Գրասենյակային և կոմունալ ծախսեր	239,606	325,002
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	179,823	120,605
Սպասարկման և նորոգման ծախսեր	88,054	43,601
Չփոխհատուցվող հարկեր	72,983	87,612
Անվտանգության ծախսեր	53,677	221,687
Ներկայացուցչական ծախսեր	44,428	8,865
Գործուղման և վերապատրաստման ծախսեր	26,679	29,692
Ապահովագրություն	24,189	50,740
Ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում/(արժեզրկման հակադարձում)	164	(217,774)
Այլ	46,999	17,538
Ընդամենը ընդհանուր և վարչական ծախսեր	3,486,129	6,035,970

Անձնակազմի ծախսերը ներառում են 39,934 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 249,629 հազ. ՀՀ դրամ) արձակման նպաստներ՝ կապված ղեկավար պաշտոններից անձնակազմի ազատման հետ:

Արձակման նպաստների գումարները նաև ներառված են Վաճառքի ինքնարժեքի կազմում (տես Ծանոթագրություն 19)՝ 73,711 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 71,256 հազ. ՀՀ դրամ), և Իրացման ծախսերի կազմում (տես Ծանոթագրություն 22)՝ 10,117 հազ. ՀՀ դրամ (2010թ.՝ 38,724 հազ. ՀՀ դրամ), համապատասխանաբար:

«ՏԵԼԵԿՈՄ Արմենիա» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.

22 Իրացման ծախսեր

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ.	2020թ.
Անձնակազմի ծախսեր	2,064,904	2,126,093
Գովազդ և մարքեթինգ	431,542	573,540
Գումարների հավաքագրում	308,611	341,677
Լիցքավորման քարտերի արժեք	21,919	92,506
Այլ ծախսեր	232,949	159,931
Ընդամենը իրացման ծախսեր	3,059,925	3,293,747

23 Այլ գործառնական ծախսեր

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ.	2020թ.
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներ	241,419	258,803
Հարկային տույժերի գծով պահուստ	121,344	-
Իրավական հայցերի գծով ծախսեր	65,920	-
Պաշարների իրացումից վնասներ	49,321	67,767
Այլ չփոխհատուցվող հարկեր	44,588	92,587
Բարեգործություն և հովանավորություն	32,600	149,983
Չհաշվանցվող ԱԼՀ	29,335	54,805
Անձնակազմի ծախսեր	5,000	5,000
Պաշարների արժեզրկում	76	1,940
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	6	85
Հիմնական միջոցների դուրսգրումից վնասներ	-	250,268
Այլ ծախսեր	157,749	128,068
Ընդամենը այլ գործառնական ծախսեր	747,358	1,009,306

24 Ֆինանսական եկամուտ/ծախսեր

Ֆինանսական եկամուտ

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ.	2020թ.
Ֆինանսական երաշխիքների ամորտիզացիա	760,845	-
Տոկոսային եկամուտ տրված փոխառություններից	744,769	241,142
Նախկինում ճանաչված գեղջի վերականգնում	15,617	-
Տոկոսային եկամուտ դրամական միջոցներից և դրանց համարժեքներից	3,075	128,192
Ընդամենը՝ շահույթում կամ վնասում ճանաչված ֆինանսական եկամուտ	1,524,306	369,334

24 Ֆինանսական եկամուտ/ծախսեր (շարունակություն)

Ֆինանսական ծախսեր

Հազ. ՀՀ դրամ	2021թ.	2020թ.
Տոկոսային ծախս ստացված փոխառությունների գծով	529,431	84,067
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով	469,153	500,685
Ֆինանսական դեբիտորական պարտքերի գեղչում	196,282	-
Տոկոսային ծախս ԱՄՊ գծով	143,601	128,792
Ընդամենը՝ ֆինանսական ծախսեր	1,338,467	713,544
Հանած՝ կապիտալացվող ֆինանսական ծախսեր	(117,493)	-
Ընդամենը՝ շահույթում կամ վնասում ճանաչված ֆինանսական եկամուտ	1,220,974	713,544

Ընկերությունը կապիտալացրել է փոխառության ծախսումները, որոնք առաջացել են հիմնական միջոցների կառուցմանը և ձեռքբերմանն անմիջականորեն վերագրելի ֆինանսավորման գծով: Կապիտալիզացիայի դրույքաչափը կազմել է 8,63% (2020թ.՝ զրո):

25 Շահութահարկ

(ա) Շահութահարկի գծով ծախսի բաղադրիչները

Շահույթում կամ վնասում ճանաչված շահութահարկի գծով ծախսը ներառում է հետևյալ բաղադրիչները.

Հազ. ՀՀ դրամ	2021թ.	2020թ.
Հետաձգված հարկ	993,105	1,209,746
Ընթացիկ հարկ	-	-
Տարվա շահութահարկի գծով ծախս	993,105	1,209,746

(բ) Կիրառելի հարկադրույքով բազմապատկած շահույթի կամ վնասի և շահութահարկի գծով ծախսի համադրում

Ընկերության 2021թ. և 2020թ. նկատմամբ կիրառելի շահութահարկի դրույքը 18% է: Հարկերի գծով ակնկալվող և իրական ծախսի համադրումը ներկայացված է ստորև.

Հազ. ՀՀ դրամ	2021թ.	2020թ.
Շահույթ նախքան հարկումը	4,462,002	3,499,565
Տեսական հարկային ծախսը՝ սահմանված 18% դրույքաչափով	(803,160)	(629,922)
Հարկային առումով չնվազեցվող կամ չհարկվող գործարքների ազդեցությունը.		
- Չհարկվող եկամուտ	341,057	451,139
- Չնվազեցվող ծախսեր	(531,002)	(1,030,963)
Տարվա շահութահարկի գծով ծախս	(993,105)	(1,209,746)

25 Ծահութահարկ (շարունակություն)

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունեցել է 248,075 հազ. ՀՀ դրամ ընթացիկ կանխավճարներ շահութահարկի գծով (2020թ.՝ 707,496 հազ. ՀՀ դրամ): Կանխավճարը ճանաչվել է 2021թ. փաստացի հարկային ծախսի համեմատ ավելի մեծ գումարով հարկերի վճարման հետևանքով: Ընկերության կողմից կանխավճարը կօգտագործվի հաջորդ ժամանակահատվածներում:

(գ) Հետաձգված հարկերի վերլուծությունն ըստ ժամանակավոր տարբերության տեսակի

ՖՀՄՍ-ի և Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրության միջև եղած տարբերություններն առաջացնում են ժամանակավոր տարբերություններ՝ ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման նպատակով որոշվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկման նպատակով որոշվող դրանց գումարների միջև:

Այդ ժամանակավոր տարբերություններում 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ շարժի հարկային հետևանքը մանրամասնորեն ներկայացված է ստորև.

	1 հունվարի 2021թ.	(Ճախսագրված)/ կրեդիտագրված շահույթին կամ վնասին	(Ճախսագրված)/ կրեդիտագրված սեփական կապիտալին	31 դեկտեմբերի 2021թ.
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>				
Ժամանակավոր տարբերությունների հարկային հետևանքը				
Հիմնական միջոցներ	2,718,380	(359,315)	-	2,359,065
Ոչ նյութական ակտիվներ	241,226	(232,929)	-	8,297
Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսումներ	247,371	(16,872)	-	230,499
Պաշարների արժեզրկում	(1)	2	-	1
Հետաձգված ծախսեր	(48,806)	26,650	-	(22,156)
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ	87,609	92,994	-	180,603
Դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման պահուստ	680,397	(26,819)	-	653,578
Ակտիվների ապագործարկման պահուստ	232,727	25,848	-	258,575
Հետաձգված եկամուտներ	11,280	495	-	11,775
Կրեդիտորական պարտքեր	126,460	(69,697)	-	56,763
Պահուստներ	-	-	-	-
Ստացված կանխավճարներ	-	-	-	-
Ֆինանսական գործիքներ և երաշխիքներ	-	(197,239)	506,125	308,887
Հարկային վնասներ	439,989	(236,223)	-	203,766
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	4,736,632	(993,105)	506,125	4,249,652

ՀՀ օրենսդրության համաձայն, հարկային վնասները կարող են օգտագործվել մինչև 2025թ.:

Այդ ժամանակավոր տարբերություններում 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ շարժի հարկային հետևանքը մանրամասնորեն ներկայացված է ստորև.

25 Ծահութահարկ (շարունակություն)

Հազ. ՀՀ դրամ	1 հունվարի 2019թ.	(Ծախսագրված)/ կրեդիտագրված շահույթին կամ վնասին	31 դեկտեմբերի 2019թ.
Ժամանակավոր տարբերությունների հարկային հետևանքը			
Հիմնական միջոցներ	4,109,793	(1,391,413)	2,718,380
Ոչ նյութական ակտիվներ	363,805	(122,579)	241,226
Վարձակալված գույքի վրա կատարված կապիտալ ծախսումներ	352,664	(105,293)	247,371
Պաշարների արժեզրկում	(5)	4	(1)
Հետաձգված ծախսեր	(62,564)	13,758	(48,806)
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ	59,259	28,350	87,609
Դեբիտորական պարտքերի արժեզրկում	684,017	(3,620)	680,397
Ակտիվների ապագործարկման պահուստ	207,606	25,121	232,727
Հետաձգված եկամուտներ	5,675	5,605	11,280
Կրեդիտորական պարտքեր	230,453	(103,993)	126,460
Պահուստներ	10,357	(10,357)	-
Ստացված կանխավճարներ	(14,682)	14,682	-
Հարկային վնասներ	-	439,989	439,989
Չուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	5,946,378	(1,209,746)	4,736,632

26 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ

Ընկերությունը վարձակալում է տարբեր գրասենյակային և տեխնիկական տարածքներ: Վարձակալության պայմանագրերը սովորաբար կնքվում են հաստատուն ժամանակահատվածով 1-10 տարի ժամկետով, բայց կարող են նախատեսվել վարձակալության երկարաձգման օպցիոններ:

Մինչև 2018թ դեկտեմբերի 31-ը հիմնական միջոցների վարձակալության պայմանագրերը դասակարգվում էին կամ որպես ֆինանսական վարձակալություն, կամ որպես գործառնական վարձակալություն: 2019թ. հունվարի 1-ից սկսած վարձակալությունը ճանաչվում է որպես օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ, արտացոլելով համապատասխան պարտավորությունը, սկսած այն ամսաթվից, որից վարձակալված ակտիվը հասանելի է Ընկերության կողմից օգտագործման համար:

Հազ. ՀՀ դրամ	Հոդ	Շենքեր	Ընդամենը
Հաշվեկշռային արժեքը առ 1 հունվարի 2020թ.			
Ավելացումներ	10,836	797,413	808,249
Օտարումներ	(11,346)	(76,207)	(87,553)
Մաշվածություն	(88,052)	(1,151,052)	(1,239,104)
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	509,741	3,848,148	4,357,889
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.			
Ավելացումներ	9,689	485,127	494,816
Օտարումներ	(16,120)	(169,188)	(185,308)
Մաշվածություն	(86,372)	(1,109,607)	(1,195,979)
Հաշվեկշռային արժեքը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	416,938	3,054,480	3,471,418

«ՏԵԼԵԿՈՍ Արմենիա» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.

26 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ (շարունակություն)

Ընկերությունը ճանաչել է վարձակալության գծով հետևյալ պարտավորությունները.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	31 դեկտեմբեր 2021թ.	31 դեկտեմբեր 2020թ.
Վարձակալության գծով կարճաժամկետ պարտավորություններ	1,373,865	1,060,540
Վարձակալության գծով երկարաժամկետ պարտավորություններ	3,100,899	3,784,065
Ընդամենը վարձակալության գծով պարտավորություններ	4,474,764	4,844,605

Ֆինանսական ծախսերի կազմում ներառված տոկոսային ծախսերը 2021թ. կազմել են 469,153 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 500,683 հազ. ՀՀ դրամ): 2021թ. ընթացքում վարձակալության դիմաց կատարված վճարումների ընդհանուր գումարը կազմել է 1,274,500 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 1,408,686 հազ. ՀՀ դրամ):

27 Վարկեր և փոխառություններ

Ընկերության վարկերը արտահայտված են հետևյալ արժույթներով.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ.	2020թ.
Վարկեր՝ արտահայտված		
- ԱՄՆ դոլարով	8,333,956	4,077,516
- ՀՀ դրամով	330,940	880,457
Ընդամենը վարկեր և փոխառություններ առ 31 դեկտեմբերի	8,664,896	4,957,973

Ընկերությունը չի կիրառում հեջի հաշվառում իր արտարժույթով պարտավորությունների կամ տոկոսադրույքների ռիսկի գծով: Փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքները և իրական արժեքները հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Հաշվեկշռային արժեքներ	
	2021թ.	2020թ.
Բանկային վարկ 2024թ. մայիս մարման ժամկետով և 7.5% տոկոսադրույքով	3,365,881	-
Բանկային վարկ 2028թ. հոկտեմբեր մարման ժամկետով և 8% տոկոսադրույքով	2,452,120	-
Բանկային վարկ 2027թ. նոյեմբերի մարման ժամկետով և 8% տոկոսադրույքով	1,915,310	4,077,516
Բանկային վարկ 2026թ. դեկտեմբեր մարման ժամկետով և 7.5% տոկոսադրույքով	600,644	-
Բանկային վարկ 2028թ. դեկտեմբեր մարման ժամկետով և 13% տոկոսադրույքով	330,941	-
Բանկային վարկ 2021թ. հունիս մարման ժամկետով և 11% տոկոսադրույքով	-	880,457
Ընդամենը փոխառություններ առ 31 դեկտեմբերի	8,664,896	4,957,973

Փոխառությունների հաշվեկշռային արժեքները մոտ են դրանց իրական արժեքներին 2020թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

27 Վարկեր և փոխառություններ (շարունակություն)

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը գրավադրել է շենքեր՝ 125,922 հազ. ՀՀ դրամ գույք հաշվեկշռային արժեքով (2020թ.՝ 110,940 հազ. ՀՀ դրամ), որպես ապահովության միջոց բանկային վարկի դիմաց, որի չմարված մնացորդը այդ ամսաթվի դրությամբ կազմում է 7,733,311 ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 4,077,516 հազ. ՀՀ դրամ):

Պայմանագրային դրույթների պահպանում. Ընկերության նկատմամբ գործում են որոշակի պայմանագրեր, որոնք կապված են հիմնականում իր Վարկերի հետ: Ընկերությունը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին չի պահպանել որոշ պայմանագրային դրույթներ: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության վարկերի ընդհանուր գումարը խախտված պայմանագրային դրույթներով կազմել է 1,915,310 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ. դեկտեմբերի 31՝ գրո): Բացի այդ, 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խախտվել են «ԹԻՄ» ՓԲԸ-ի և Ամերիաբանկի միջև կնքված վարկային պայմանագրով նախատեսված դրույթները, որտեղ Ընկերությունը հանդիսանում է երաշխավոր 10,851,434 հազ. ՀՀ դրամ մնացորդով վարկի գծով:

2021թ. դեկտեմբերին բանկերը որոշում են կայացրել Ընկերությանն արտոնություններ տրամադրել խախտումների հետ կապված: Այդ պատճառով Ընկերությունը չի վերադասակարգել այդ վարկերը որպես ընթացիկ պարտավորություններ:

Բանկի կողմից որպես գրավ պահանջվող գույքի որոշ միավորներ որպես գրավի առարկա չեն գրանցվել: Բանկը համաձայնել է երկարաձգել գրավի առարկայի գրանցման վերջնաժամկետը մինչև 2022թ. հունիսի 30-ը:

28 Պայմանական դեպքեր և պարտավորություններ

Իրավական գործընթացներ. Ժամանակ առ ժամանակ սովորական գործունեության ընթացքում Ընկերության դեմ կարող են ներկայացվել հայցեր: Հիմնվելով սեփական գնահատման վրա, ղեկավարությունը կարծում է, որ դրանք չեն հանգեցնի Էսկան կորուստների, որոնք կզերազանցեն ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված պահուստների գումարը:

Հարկային պայմանական պարտավորություններ. Հայաստանի Հանրապետության հարկային, արժույթային և մաքսային օրենսդրության որոշ դրույթներ կարող են հանդիսանալ տարընթերցումների առարկա՝ Ընկերության գործարքների և գործունեության նկատմամբ կիրառելիս: Հետևաբար, հարկային մարմինները կարող են ավելի խիստ դիրքորոշում ընդունել օրենսդրության մեկնաբանությունների և գնահատումների գծով: Որպես հետևանք, հարկային մարմինները կարող են հայց ներկայացնել այն գործարքների և հաշվապահական հաշվառման մեթոդների վերաբերյալ, որոնց համար նախկինում պահանջներ չեն ներկայացրել: Հարկային ստուգումները կարող են ներառել ստուգման ամսաթվին անմիջապես նախորդող երեք օրացուցային տարիները:

Ի լրումն վերը նշված հարցերի, ղեկավարությունը կարծում է, որ Ընկերությունն ունի հարկային ռիսկերի հետ կապված 1,211,356 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 1,603,356 հազ. ՀՀ դրամ) գումարի չափով այլ հնարավոր պարտավորություններ, որոնց հավանականությունը գնահատվում է «աննշանը գերազանցող»: Այս ռիսկերը հիմնականում վերաբերվում են ՀՀ հարկային մարմինների կողմից ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի լրացուցիչ պարտավորությունների առաջադրմանը: Այս ռիսկերը հանդիսանում են համապատասխան օրենսդրության և փաստաթղթավորման պահանջների մեկնաբանություններում առկա անորոշությունների արդյունք:

Կապիտալ ծախսումների գծով պարտավորություններ. 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի կապիտալ ծախսումների պայմանագրային պարտավորություններ հիմնական միջոցների ձեռքբերման գծով՝ 2,606,974 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 495,231 հազ. ՀՀ դրամ): Ընկերությունն արդեն հատկացրել է անհրաժեշտ միջոցներ այդ պարտավորությունների կատարման համար: Ընկերության ղեկավարությունը կարծում է, որ ապագա գույք շահույթը և ֆինանսավորումը բավարար կլինեն՝ այս և համանման այլ պարտավորությունները կատարելու համար:

28 Պայմանական դեպքեր և պարտավորություններ (շարունակություն)

Չրջակա միջավայրի պահպանության հարցեր. Ներկայումս Հայաստանի Հանրապետությունում շրջակա միջավայրի պահպանության կանոնակարգման համակարգը զարգանում է, և պետական մարմինների դիրքորոշումն այդ համակարգը ներդնելու հարցում շարունակաբար փոփոխվում է: Ընկերությունը պարբերաբար գնահատում է իր պարտավորությունները շրջակա միջավայրի պահպանության կանոնակարգերի համաձայն: Երբ պարտավորությունները որոշվում են, դրանք անմիջապես ճանաչվում են հաշվետվությունում: Հնարավոր պարտավորությունները, որոնք կարող են ծագել գործող կանոնակարգերի, քաղաքացիական իրավական համակարգի կամ օրենսդրության փոփոխման հետևանքով, չեն կարող գնահատվել, սակայն կարող են էական լինել: Գործող օրենսդրության կիրառման պայմաններում դեկավորությունը կարծում է, որ չկան շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելու հետևանքով առաջացող նշանակալի պարտավորություններ:

Երաշխիքներ. Երաշխիքներն իրենցից ներկայացնում են հետևանքման ոչ ենթակա հանձնառություններ առ այն, որ Ընկերությունը կկատարի վճարումներ այն դեպքում, երբ մեկ այլ կողմ չի կարողանա կատարել իր պարտավորությունները: Ընկերությունը երաշխավորել է տեղական բանկի հետ վարկային պայմանագրի ներքո «ԹԻՄ» ՓԲԸ-ի (Ընկերության անմիջական մայր ընկերության) պարտավորությունը, որի մարման ժամկետը 2027 թվականի հոկտեմբերն է: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության կողմից ճանաչված երաշխիքի հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 1,907,669 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 2,668,514 հազ. ՀՀ դրամ): 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը և «ԹԻՄ» ՍՊԸ-ն պահպանել են վարկային պայմանագրով ամրագրված պայմանները: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երաշխիքի ընթացիկ մասնաբաժինը կազմել է 390,514 հազ. ՀՀ դրամ:

ԱՊԿ արժեքը հաշվարկվել է 12.24% (2020թ.՝ 16.15%)՝ սահմանված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի և սցենարային վերլուծության հիման վրա, 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երաշխիքի գումարի մնացորդի նկատմամբ (31 դեկտեմբերի 2021թ.՝ 10,851,434 հազ. ՀՀ դրամ, 31 դեկտեմբերի 2020թ.՝ 16,521,400 հազ. ՀՀ դրամ): Ֆինանսական երաշխիքի և զգայունության վերլուծության հետ կապված հիմնական հաշվապահական եզրակացությունները բերված են ծանոթագրություն 4-ում: Երաշխիքի ճանաչված արժեքը բաժանվել է ընթացիկ և ոչ ընթացիկ մասերի՝ համաձայն վարկի վճարման ժամանակացույցի:

Գրավներ. Ընկերությունը գրավադրել է գույք՝ 125,922 հազ. ՀՀ դրամ (31 դեկտեմբերի 2020թ.՝ 110,940 հազ. ՀՀ դրամ) գուտ հաշվեկշռային արժեքով, որպես իր բանկային վարկերի ապահովման միջոց (Ծանոթագրություն 27): Ընկերությունը նաև գրավադրել է 546,739 հազ. ՀՀ դրամ գուտ հաշվեկշռային արժեքով գույք՝ որպես իր անմիջական մայր ընկերության կողմից ստացված բանկային վարկի գրավի ապահովման միջոց, ընդ որում վարկային մնացորդը կազմում է 10,851,434 հազ. ՀՀ դրամ: Ընկերության բաժնետոմսերի 100%-ը նույնպես գրավադրվել է անմիջական մայր ընկերության կողմից՝ որպես նույն բանկային վարկի ապահովման միջոց:

29 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ընկերությունում ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է ֆինանսական, գործառնական և իրավական ռիսկերի ուղղություններով: Ֆինանսական ռիսկը կազմված է շուկայական ռիսկից (ներառյալ՝ արժույթային, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկը), պարտքային ռիսկից և իրացվելիության ռիսկից: Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման գործառնությունի առաջնային նպատակն է ռիսկերի սահմանաչափ սահմանելը և այնուհետև ռիսկերի ազդեցությունն այդ սահմանաչափում պահելը: Գործառնական և իրավական ռիսկերի կառավարման գործառնությունները նպատակ ունեն ապահովել ներքին քաղաքականության և ընթացակարգերի պատշաճ իրականացումը՝ գործառնական և իրավական ռիսկերը նվազագույնի հասցնելու համար:

Պարտքային ռիսկ. Ընկերությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի, այսինքն՝ ռիսկը, երբ ֆինանսական գործիքի մի կողմը ֆինանսական վնաս է պատճառում մյուս կողմին՝ պարտավորությունները չկատարելու հետևանքով: Պարտքային ռիսկն առաջանում է Ընկերության կողմից տարածամկետ վճարման պայմաններով վաճառք իրականացնելու և մյուս կողմերի հետ ֆինանսական ակտիվներ առաջացնող այլ գործարքներ իրականացնելու արդյունքում:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կատեգորիաները 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

29 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ.	2020թ.
Ակտիվներ		
Տրամադրված փոխառություններ (Ծանոթագրություն 10)	10,955,362	6,224,629
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր (Ծանոթագրություն 12)		
- Առևտրային դեբիտորական պարտքեր, գուտ	4,187,007	2,568,824
- Այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր, գուտ	354,760	58,825
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (Ծանոթագրություն 13)		
- Ցպահանջ մնացորդներ բանկում	1,364,480	123,181
- Դրամական միջոցներ ճանապարհին	74,583	75,455
- Առձեռն դրամական միջոցներ	27,997	16,890
Ընդամենը հաշվեկշռի պարտքային ռիսկ	16,964,189	9,067,804
Տրամադրված երաշխիքներ (Ծանոթագրություն 28)	10,851,434	16,521,400
Ընդամենը պարտքային ռիսկ	27,815,623	25,589,204

Պարտքային ռիսկերի կառավարում: Պարտքային ռիսկը հանդիսանում է Ընկերության բիզնեսի համար միակ առավել էական ռիսկը: Հետևաբար, ղեկավարությունը հատուկ ուշադրություն է դարձնում պարտքային ռիսկի կառավարմանը:

Ռիսկերի կառավարման նպատակով պարտքային ռիսկի գնահատումը բարդ է և ենթադրում է մոդելների կիրառում, քանի որ ռիսկը փոփոխվում է՝ կախված շուկայական պայմաններից, ակնկալվող դրամական հոսքերից և ժամանակի անցնելուց: Ակտիվների պորտֆելի գծով պարտքային ռիսկի գնահատումը ենթադրում է դեֆոլտի առաջացման հավանականության գնահատում, կորուստների համապատասխան գործակիցների և գործընկերների միջև դեֆոլտի հարաբերակցության հետագա գնահատում:

Սահմանափակումներ. Ընկերությունը կառավարում է իր պարտքային ռիսկի մակարդակը՝ սահմանաչափեր կիրառելով մեկ գործընկերոջ կամ գործընկերների խմբի գծով ստանձնած ռիսկերի ծավալի համար: Պարտքային ռիսկի սահմանափակումները պարբերաբար հաստատվում են ղեկավարության կողմից: Այդ ռիսկերն անընդհատ վերահսկվում են և ենթակա են տարեկան կամ առավել հաճախակի վերանայման:

Ընկերության ղեկավարությունը դիտարկում է չվճարված առևտրային դեբիտորական պարտքերի վերլուծությունն ըստ ժամկետայնության և միջոցներ է ձեռնարկում ժամկետանց մնացորդների մասով: Հետևաբար, ղեկավարությունը տեղին է համարում տրամադրել պարտքային ռիսկի ժամկետայնության վերաբերյալ և այլ տեղեկատվություն, ինչպես բացահայտված է Ծանոթագրություն 12-ում:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների (ԱՊԿ) չափում: ԱՊԿ-ն իրենից ներկայացնում է դրամական միջոցների ապագա դեֆիցիտի ներկա արժեքի հավանականությամբ կշռված գնահատական (այսինքն՝ միջին կշռված պարտքային կարուստը, տրված ժամանակահատվածում տեղի ունեցող դեֆոլտի համապատասխան ռիսկերով, որոնք օգտագործվել են որպես կշիռ): ԱՊԿ չափումն անկողմնակալ է և որոշվում է հնարավոր արդյունքների շրջանակը գնահատելու միջոցով: ԱՊԿ չափումն իրականացվում է Ընկերության կողմից օգտագործվող հետևյալ չորս բաղադրիչների հիման վրա. դեֆոլտի հավանականություն, դեֆոլտի ռիսկին ենթակա պարտքային պահանջի մեծություն, դեֆոլտից առաջացող վնաս և զեղչման տոկոսադրույք:

Պարտքային ռիսկի կենտրոնացում. Ընկերությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի կենտրոնացման ազդեցությանը: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ուներ չորս գործընկեր (2020թ.՝ չորս գործընկեր) 100,000 հազ. ՀՀ դրամը գերազանցող ընդհանուր դեբիտորական պարտքերի մնացորդներով: Այդ մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում է 2,714,811 հազ. դրամ (2020թ.՝ 615,682 հազ. ՀՀ դրամ):

29 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Ընկերությունը նաև ենթարկվում է պարտքային ռիսկի կենտրոնացման՝ անմիջական մայր ընկերությանը տրված երաշխիքի գծով: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության կողմից երաշխավորված պարտքի չափը կազմում էր 10,851,434 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 16,521,400 հազ. ՀՀ դրամ) (Ծանոթագրություն 28):

Շուկայական ռիսկ. Ընկերությունը ենթարկվում է շուկայական ռիսկերի: Շուկայական ռիսկերն առաջանում են. (ա) արտարժույթի, (բ) տոկոսային ակտիվների և պարտավորությունների և (գ) բաժնային արժեթղթերի բաց դիրքերից, որոնք բոլորն էլ ենթարկվում են ընդհանուր և առանձնահատուկ շուկայական շարժերի: Ղեկավարությունը սահմանում է ռիսկի այն մակարդակը, որը կարող է ընդունվել, ինչն էլ վերահսկվում է օրական կտրվածքով: Այնուհանդերձ, այս մոտեցման կիրառումը չի կանխում այս սահմանաչափերից դուրս վնասների առաջացումն այն դեպքերում, երբ տեղի են ունենում ավելի նշանակալի շուկայական շարժեր:

Ստորև ներկայացված շուկայական ռիսկերի նկատմամբ զգայունությունը որոշվել է հիմք ընդունելով մեկ գործոնի փոփոխությունը՝ անփոփոխ պահելով մնացած այլ գործոնները: Գործնականում այս իրավիճակի տեղի ունենալը հավանական չէ, և մի շարք գործոններում փոփոխությունները կարող են փոխկապակցված լինել, օրինակ՝ տոկոսադրույքի և արտարժույթի դրույքաչափի փոփոխությունները:

Արժութային ռիսկ. Արժութային ռիսկի գծով ղեկավարությունը սահմանում է սահմանաչափեր ռիսկերի նկատմամբ խոցելիության մակարդակի համար՝ ըստ արժույթի և ընդհանուր առմամբ: Դիրքերը վերահսկվում են ամսական կտրվածքով: Ստորև ներկայացված աղյուսակն ամփոփում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ Ընկերության՝ արժույթի փոխարկման հետ կապված ռիսկին ենթարկվածությունը:

	Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.			Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.		
	Դրամական ֆինանսական ակտիվներ	Դրամական ֆինանսական պարտավորություններ	Չուտ հաշվեկշռային դիրք	Դրամական ֆինանսական ակտիվներ	Դրամական ֆինանսական պարտավորություններ	Չուտ հաշվեկշռային դիրք
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>						
ԱՄՆ դոլար	13,835,200	(12,777,210)	1,057,990	7,076,522	(9,639,310)	(2,562,788)
Եվրո	169,405	(630,425)	(461,020)	23,596	(199,315)	(175,720)
ՀՓԻ	383,063	(246,661)	136,402	291,092	(181,355)	109,736
ՌԴ ռուբլի	2,489	(34,650)	(32,161)	2,446	(54,547)	(52,101)
Անգլիական ֆունտ	36,104	-	36,104	-	-	-
Ընդամենը	14,426,261	(13,688,946)	737,315	7,393,656	(10,074,527)	(2,680,871)

Վերը ներկայացված վերլուծությունը ներառում է միայն դրամական ակտիվները և պարտավորությունները: Ոչ դրամական ակտիվները չեն դիտարկվում որպես արժութային ռիսկ առաջացնող էական բաղադրիչ:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է շահույթի կամ վնասի զգայունությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ կիրառվող փոխարժեքի հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ Ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթի հետ հարաբերակցությամբ, բոլոր այլ փոփոխականները հաստատուն պահելով:

29 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Հազ. ՀՀ դրամ	Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.
ԱՄՆ դոլարի ամրապնդում 5%-ով (2020թ. `ամրապնդում 5%-ով)	52,900	(128,139)
ԱՄՆ դոլարի անկում 5%-ով (2020թ. `անկում 5%-ով)	(52,900)	128,139
Եվրոյի ամրապնդում 5%-ով (2020թ. `ամրապնդում 5%-ով)	(23,051)	(8,786)
Եվրոյի անկում 5%-ով (2020թ. `անկում 5%-ով)	23,051	8,786
ՀՓԻ ամրապնդում 5%-ով (2020թ. `ամրապնդում 5%-ով)	6,820	5,487
ՀՓԻ անկում 5%-ով (2020թ. `անկում 5%-ով)	(6,820)	(5,487)
ՌԴ ռուբլու ամրապնդում 15%-ով (2020թ. `ամրապնդում 15%-ով)	(4,824)	(7,815)
ՌԴ ռուբլու անկում 15%-ով (2020թ. `անկում 15%-ով)	4,824	7,815
Անգլիական ֆունտի ամրապնդում 5%-ով	(1,805)	-
Անգլիական ֆունտի անկում 5%-ով	1,805	-

Տոկոսադրույքի ռիսկ: Ընկերությունն իր վրա է վերցնում շուկայական տոկոսադրույքների գերակշռող մակարդակների տատանումների ազդեցությունը իր ֆինանսական դիրքի և դրամական հոսքերի վրա: Տոկոսների մարժան կարող է աճել այդպիսի փոփոխությունների արդյունքում, բայց կարող է նվազել կամ հանգեցնել վնասների` անսպասելի տատանումների դեպքում: Դեկավարությունը կարծում է, որ Ընկերությունը չի ենթարկվում տոկոսադրույքի ռիսկի զգալի ազդեցության, քանի որ Ընկերության ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ունեցել են հաստատուն տոկոսադրույքներ:

Ընկերությունը չունի տոկոսադրույքների ռիսկերի կառավարման համար պաշտոնական քաղաքականություն և ընթացակարգեր, քանի որ դեկավարությունն այդ ռիսկը համարում է ոչ զգալի Ընկերության բիզնեսի համար:

Ընկերությունը վերահսկում է իր ֆինանսական գործիքների տոկոսադրույքները: Ստորև բերված աղյուսակում ամփոփված են արդյունավետ տոկոսադրույքները համապատասխան հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում` հիմք ընդունելով առանցքային դեկավար անձնակազմի կողմից դիտարկված հաշվետվությունները:

Տարեկան %	2021թ.		2020թ.	
	ՀՀ դրամ ԱՄՆ դոլար		ՀՀ դրամ ԱՄՆ դոլար	
Ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	0-6	0-1	0-6	0-1
Տրամադրված փոխառություններ	13	8	0	0-8

Վերը ներկայացված աղյուսակում «-» նշանը նշանակում է, որ Ընկերությունը չունի համապատասխան արժույթով ակտիվներ:

Իրացվելիության ռիսկ. Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, երբ կազմակերպությունը կարող է դժվարանալ կատարելու ֆինանսական պարտավորություններով պայմանավորված իր պարտականությունները: Ընկերությունն օրական կտրվածքով առնչվում է դրամական միջոցների պահանջին: Իրացվելիության ռիսկը կառավարվում է Ընկերության ֆինանսական բաժնի կողմից: Դեկավարությունն ամսական կտրվածքով վերահսկում է Ընկերության դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումները:

Ընկերությունն աշխատում է պահպանել կայուն ֆինանսավորման աղբյուրներ, որոնք հիմնականում բաղկացած են առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերից: Ընկերությունը ֆինանսական միջոցների ներդրումներ է կատարում իրացվելի ակտիվների դիվերսիֆիկացված փաթեթում, որպեսզի կարողանա արագորեն և անմիջականորեն բավարարել չնախատեսված իրացվելիության պահանջները: Ընկերության իրացվելիության պորտֆելը կազմված է դրամական միջոցներից և դրանց համարժեքներից (տես Ծանոթագրություն 13):

29 Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Գանձապետական բաժինը վերահսկում է իրացվելիության դիրքը և պարբերաբար իրականացնում է իրացվելիության սթրես-թեստ՝ օգտագործելով ինչպես բնականոն, այնպես էլ առավել խիստ շուկայական պայմաններ ներառող սցենարներ:

Ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետևյալն է.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	12-ից ավել ամիս	Ընդամենը
Պարտավորություններ				
Բանկերից ստացված փոխառություններ (Ծանոթագրություն 27)	3,929	624,575	8,036,392	8,664,896
Տրամադրված երաշխիքներ (Ծանոթագրություն 28)	10,851,434	-	-	10,851,434
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր (Ծանոթագրություն 16)	285,425	6,494,568	-	6,779,993
Վարձակալության պարտավորություններ (Ծանոթագրություն 26)	125,182	963,656	4,779,878	5,868,716
Ընդամենը ապագա վճարներ	11,265,970	8,082,799	12,816,270	32,165,039

Տրամադրված երաշխիքները ներառված են «Ցպահանջ և 1 ամիսից պակաս» կատեգորիայում, քանի որ Ընկերությունը կախվածություն ունի երաշխիքով ապահովված վարկի գծով վարկառուի կողմից բանկի առջև ստանձնած պարտավորությունների կատարումից և գործողություններից, որոնք բանկը կարող է ձեռնարկել վարկի և երաշխիքային պայմանագրերի պայմանների հիման վրա:

Ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետևյալն է.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	12-ից ավել ամիս	Ընդամենը
Բանկերից ստացված փոխառություններ (Ծանոթագրություն 27)	53,163	1,709,711	4,348,096	6,110,970
Տրամադրված երաշխիքներ (Ծանոթագրություն 28)	16,521,400	-	-	16,521,400
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր (Ծանոթագրություն 16)	731,734	5,577,308	-	6,309,042
Վարձակալության պարտավորություններ (Ծանոթագրություն 26)	136,681	1,277,932	5,670,241	7,084,854
Ընդամենը ապագա վճարներ	17,442,978	8,564,951	10,018,337	36,026,266

30 Կապիտալի կառավարում

Կապիտալի կառավարման ժամանակ Ընկերության նպատակներն են. պահպանել Ընկերության կարողությունը՝ շարունակելու իր գործունեությունը անընդհատության սկզբունքով՝ ապահովելով հատուցում բաժնետերերին և օգուտներ այլ շահառուներին և հաստատել կապիտալի օպտիմալ կառուցվածք: Կապիտալի կառուցվածքը հաստատելու և ճշգրտելու համար Ընկերությունը կարող է ճշգրտել բաժնետերերին վճարվելիք շահաբաժինների չափերը, բաժնետերերին վերադարձվող կապիտալը, ինչպես նաև թողարկել նոր բաժնետոմսեր կամ վաճառել ակտիվները՝ նվազեցնելով պարտքը: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության կողմից կառավարվող կապիտալի չափը կազմել է 23,859,064 հազ. դրամ (2020թ.՝ 22,176,212 հազ. դրամ):

31 Իրական արժեքի բացահայտումներ

Իրական արժեքի չափման վերլուծությունը կատարվում է ըստ իրական արժեքի հիերարխիայում մակարդակի հետևյալ կերպ՝ (i) մակարդակ 1՝ չափումներ ակտիվ շուկայում նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների գնանշվող (չճշգրտվող) գներով, (ii) մակարդակ 2՝ չափման գնահատման մեթոդներ, որոնցում ակտիվի կամ պարտավորության համար բոլոր էական ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն (օրինակ՝ գներ) կամ անուղղակիորեն (օրինակ՝ գների հիման վրա ստացված) դիտելի են, (iii) մակարդակ 3՝ գնահատումներ, որոնք հիմնված չեն բացառապես շուկայի դիտելի տվյալների վրա (այն է՝ գնահատման համար անհրաժեշտ են նշանակալի ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ):

Ֆինանսական գործիքները իրական արժեքի հիերարխիայի համապատասխան մակարդակին վերագրելիս՝ ղեկավարությունը կիրառում է դատողություն: Եթե իրական արժեքի չափման համար օգտագործվում են էական ճշգրտում պահանջող դիտարկելի տվյալներ, ապա իրական արժեքի տվյալ չափումը վերաբերում է մակարդակ 3-ին: Օգտագործվող տվյալների նշանակալիությունը գնահատվում է իրական արժեքով չափվող ամբողջության համար:

բ) Իրական արժեքի ոչ պարբերական չափումներ

Ընկերությունը կապակցված կողմի համար թողարկված երաշխիքը ճանաչել է իրական արժեքով: Իրական արժեքի չափումը կատարվել է իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակի չափումների հիման վրա: Ճանաչման ամսաթվին իրական արժեքի չափման մեջ օգտագործված գնահատման մեթոդները և ելակետային տվյալները հետևյալն էին.

	Իրական արժեք	Գնահատման մեթոդ	Օգտագործված ելակետային տվյալներ	Ելակետային տվյալներ 31 դեկ 2021թ.
Կապակցված կողմի համար տրամադրված երաշխիքներ (ԱՊԿ գնահատում առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.)	1,328,566	Չեղչված դրամական միջոցների հոսքեր	Չեղչի տոկոսադրույք Ազատ դրամական միջոցներ 2022-2030թթ.	8.0% (1,096,715) հազ. ՀՀ դրամից մինչև 938,621 հազ. ՀՀ դրամ

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ. Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքների չափվող իրական արժեքը հիմնված է ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի վրա՝ կիրառելով գործող տոկոսադրույքները նմանատիպ պարտքային ռիսկ և նմանատիպ մարման ժամկետ ենթադրող փոխառության շուկայի նոր գործիքների նկատմամբ: Չեղչման համար օգտագործվող տոկոսադրույքները կախված են գործընկերոջ պարտքային ռիսկից:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող պարտավորություններ. Պարտավորությունների իրական արժեքը որոշվում է օգտագործելով չափման մեթոդներ: Ֆիքսված տոկոսադրույքով և սահմանված մարման ժամկետով գործիքների հաշվարկային իրական արժեքը չափվում է հիմնվելով ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի վրա՝ կիրառելով նմանատիպ պարտքային ռիսկ և նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող նոր գործիքների տոկոսադրույքները:

32 Ֆինանսական գործիքների ներկայացումն ըստ չափման կատեգորիաների

Ընկերությունը, ՖՀՄՍ 9-ի «Ֆինանսական գործիքներ» համաձայն, դասակարգում է ֆինանսական ակտիվները հետևյալ կատեգորիաների. (ա) իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ, (բ) այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ և (գ) ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներն ունեն երկու ենթակատեգորիա. (i), իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով պարտադիր չափվող ակտիվներ և (ii) ակտիվներ, որոնք սահմանվել են որպես այդպիսիք սկզբնական ճանաչման ժամանակ:

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների համադրումը վերը նշված չափման կատեգորիաներով առ 31 դեկտեմբերի 2021թ. :

32 Ֆինանսական գործիքների ներկայացումն ըստ չափման կատեգորիաների (շարունակություն)

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	2021թ. Ամորտիզացված արժեքով	2020թ. Ամորտիզացված արժեքով
Ակտիվներ		
Տրամադրված փոխառություններ (Ծանոթագրություն 10)	10,955,362	6,224,629
Առևտրային և այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր (Ծանոթագրություն 12)		
- Առևտրային դեբիտորական պարտքեր, զուտ	4,187,007	2,568,824
- Այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր, զուտ	354,760	58,825
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (Ծանոթագրություն 13)		
- Ցպահանջ բանկային մնացորդներ	1,364,480	123,181
- Դրամական միջոցներ ճանապարհին	74,583	75,455
- Առձեռն դրամական միջոցներ	27,997	16,890
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	16,964,189	9,067,804

33 Փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդներ և գործարքներ

Կողմերը սովորաբար համարվում են փոխկապակցված, եթե դրանք գտնվում են ընդհանուր վերահսկողության տակ կամ եթե կողմերից մեկն ունի կարողություն վերահսկելու մյուս կողմին կամ կարող է ունենալ նշանակալի ազդեցություն կամ համատեղ վերահսկողություն մեկ այլ կողմի նկատմամբ՝ ֆինանսատնտեսական որոշումներ կայացնելիս: Յուրաքանչյուր հնարավոր փոխկապակցված կողմի հարաբերությունն դիտարկելիս ուշադրություն է դարձվում հարաբերության բնույթի, այլ ոչ միայն իրավական ձևի վրա:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդները հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ամիջական մայր ընկերություն	Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ
Տրամադրված փոխառություններ (պայմանագրային տոկոսադրույք 7, 5- 8%)	6,134,512	-
Տրամադրված փոխառություններ (պայմանագրային տոկոսադրույք 0%)	4,820,849	-
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով	976,804	4,749
Տրամադրված երաշխիքներ	10,851,434	-
Ստացված կանխավճարներ	-	1,844,005
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	80	218,854

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդները հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ամիջական մայր ընկերություն	Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ
Տրամադրված փոխառություններ (պայմանագրային տոկոսադրույք 8%)	2,645,898	-
Տրամադրված փոխառություններ (պայմանագրային տոկոսադրույք 0%)	3,364,531	-
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով	444,687	-
Տրամադրված երաշխիքներ	16,521,400	-
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	-	31,377

33 Փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդներ և գործարքներ (շարունակություն)

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքներից եկամուտները և ծախսերը հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ամսիջական մայր ընկերություն	Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ
Ծառայությունների ձեռքբերում	261,784	25,120
Կառավարչական վճարներ	256,667	-
Ծառայությունների տրամադրում	4,234	7,142
Տոկոսային եկամուտ	357,216	-
Տրամադրված փոխառություններ՝ դրամական	7,537,928	-

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը տրամադրել է երաշխիք անսիջական մայր ընկերության կողմից 16,521,400 հազ. ՀՀ դրամի ներգրավված բանկային վարկի գծով, ինչպես նաև գրավադրել է իր գույքը 902,218 հազ. ՀՀ դրամ գուտ հաշվեկշռային արժեքով:

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքներից եկամուտները և ծախսերը հետևյալն են.

<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>	Ամսիջական մայր ընկերություն	Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ
Կապի ծառայությունների ձեռքբերում (փոխկապակցում, ռոումինգ, ինտերնետ)	1,152,396	260,097
Կապի ծառայությունների տրամադրում (փոխկապակցում, ռոումինգ, ինտերնետ)	1,016,122	167,328
Տոկոսային եկամուտ	40,594	200,548
Տրամադրված փոխառություններ՝ դրամական	3,642,338	-
Տրամադրված փոխառություններ՝ ոչ դրամական	5,141,300	-
Բաշխում նախորդ սեփականատիրոջը	4,927,100	-
Վճարված շահաբաժիններ	18,810,000	-

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքները Ընկերությունն իրականացրել է «պարզած ձեռքի հեռավորության» սկզբունքով, բացառությամբ որոշակի տրամադրված փոխառությունների և գործարքների գծով երաշխիքների (Ծանոթագրություն 10, 28):

Ղեկավար անձնակազմի հատուցում. Ղեկավար անձնակազմ են համարվում գլխավոր տնօրենը, գլխավոր տնօրենի տեղակալը, ֆինանսական տնօրենը, գործառնությունների տնօրենը, տեխնիկական տնօրենը, կոմերցիոն տնօրենը և Խորհրդի անդամը:

33 Փոխկապակցված կողմերի հետ մնացորդներ և գործարքներ (շարունակություն)

Դեկավար անձնակազմին հատուցումը ներկայացված է ստորև.

	2021թ.		2020թ.	
	Ծախս	Հաշվեգրված գույտ պարտավորություն	Ծախս	Հաշվեգրված գույտ պարտավորություն
<i>Հազ. ՀՀ դրամ</i>				
<i>Կարճաժամկետ հատուցումներ.</i>				
- Աշխատավարձ	499,088	52,422	522,007	18,216
- Կարճաժամկետ պարգևավճարներ	-	-	381,201	-
Արձակման նպաստներ	-	-	186,732	-
Գործուղման և ներկայացուցչական ծախսեր	20,648	-	-	-
Ընդամենը	519,736	52,422	1,089,939	18,216

34 Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքեր

Ստացված վարկեր: 2021թ. մայիսին Ընկերությունը վարկ է ստացել տեղական բանկից: Վարկը գնանշված է ԱՄՆ դոլարով և համարժեք է 623,800 հազ. ՀՀ դրամի (1,250 հազ. ԱՄՆ դոլար), վարկային պայմանագրի օրվա գործող դրույքաչափով: Վարկի մարման ժամկետը՝ հունիս 2022թ. : Այս նոր վարկով վաղաժամկետ և ամբողջությամբ մարվել է տեղական բանկի մեկ այլ վարկ՝ 2026թ. դեկտեմբեր մարման ժամկետով:

2022թ. մայիսի 26-ին Ընկերությունը 7 տարի ժամկետով 20,122,650 հազ. ՀՀ դրամ ընդհանուր գումարի չափով ԱՄՆ դոլարով գնանշված ժամկետային վարկային պայմանագրեր է կնքել Վերակառուցման և Չարգացման Եվրոպական Բանկի, Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի, «Ամերիաբանկ» ՓԲԸ-ի հետ՝ Ընկերության առկա պարտքը վերաֆինանսավորելու նպատակով, որը մեծապես պայմանավորված է «ԹԻՄ» ՓԲԸ կողմից ընկերության ձեռքբերման և Ընկերության աճի կապիտալ ծախսերի պլանը ֆինանսավորելու նպատակով:

Ռեբրենդինգ. Ընկերությունը պաշտոնապես ավարտել է իր ռեբրենդինգի գործընթացը 2022 թվականի մայիսին՝ «Բիլայն» ապրանքանիշը փոխարինելով «Թիմ» ապրանքանիշով:

Դեբիտորական պարտք ինտերնետային տրաֆիկի ծառայությունների գծով: 2022թ. մայիսին ստացվել են դեբիտորական պարտքերի վճարումներ՝ 684,475 հազ. ՀՀ դրամ գումարով: Այս դեբիտորական պարտքերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 12-ում: